KEMALETTİN TUĞCU

11. Baskı

GÜLÇİN ABLA

erdem çocuk

Kemalettin Tuğcu'dan Seçmeler

GÜLÇİN ABLA

MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nun
2344 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan kararı ile
ilkokul öğrencilerine tavsiye edilmiştir.

erdem
çocuk

TAKUNYACI

Mahallede, iki apartman arasında kalmış bir arsada, okulların kapalı olduğu yaz tatili süresince çocuklar oynuyorlardı.

Kızlı erkekli on, on beş çocuğun seksek oynadıkları, ip atladıkları, topaç çevirip uçurtma uçurmaya çalıştıkları bu yerde, sakallı bir adam belirmişti.

Kolunda çadırlı, arkalıksız bir iskemlesi ve omzunda zembili[1] vardı.

Uygun bir yerde sandalyesine oturuyor, çantasından çıkardığı bir önlüğün üzerinde, hep bir boyda kesilmiş tahtaları yontup şekillendiriyordu.

Bir çekici, testeresi, keseri, şerit şeklinde kesilmiş renkli derileri, kutu ile çivileri, bir de makası vardı.

Çocuklarda merak uyandırmıştı bu adamın yaptıkları.

Bir çocuk dayanamayıp sordu:

– Amca, bu yaptığın şeyler nedir?

– Takunya.

– Takunya ne demek?

– Ayağa takılan tahtadan ayakkabı demek.

– Bunu kimler kullanır?

– Ayakyoluna gidenler kullanır.

– Ayakyolu ne demek?

– Tuvalet demek.

– Bizde de tuvalet var ama biz bunları kullanmıyoruz.

– Eski tuvaletler böyle oturaklı değildi. Islak taşın üstünde yürünürdü. Ayakları kirletmemek, ıslatmamak için takunya kullanılırdı.

– Başka yerlerde de kullanılabilir mi?

– Evlerde taşlıkları, mutfakları yıkayanlar, sokakta araba yıkayanlar kullanır. Çarşı hamamlarında bu takunyaların daha başka biçimde olanları da vardır. Onlara da nalın derler.

Çocuklar bu anlatılanları dikkatle dinlediler. Apart-

[1] Hasırdan örülmüş, saplı torba.

manların merdiven basamaklarını temizleyen birkaç kapıcı aldı bunlardan.

İhtiyar adamı almak isteyenlerin ayaklarını bu takunyalara bastırıyor, ön tarafından biraz gerisine, tasma dediği deriyi mıhlayarak veriyordu.

Evlerinde iş gören bazı kadınlar da gelip alıyorlardı.

Çocuklar bu arada bir süre oynar, sıcak basınca apartmanlardaki dairelerine giderlerdi.

Yalnız dokuz yaşlarında, zayıf, çöp bacaklı, bakımsız bir kız hemen her gün sabahtan akşama kadar bir taşın üstüne oturarak takunyacı ihtiyarın çalışmasını seyrediyordu.

Kızın bacakları çıplak, yer yer çizikti. Üstündeki elbisenin ne renk olduğu belli değildi. Dikiş yerleri ve kat izleri vaktiyle bu elbisenin kırmızı veya pembe olduğunu anımsatıyordu.

Önünden arkasından yırtıkları görünüyordu.

Öğle vakti olduğu zaman ihtiyar adam zembilinden çıkardığı ekmekle katığını yerken kız biraz uzaklaşır, eli çenesinde düşünürdü.

Takunyacı bir gün ona sordu:

– Kızım senin annen yok mu?

– Yok, dedi kız. Ben çok küçükken ölmüş.

– Baban da yok mu?

– Babam annemden önce ölmüş.

– Sen kiminle oturuyorsun?

– Annemin teyzesi olan kadınla.

– Kim bu kadın? Akşam karanlığında sana Emine diye seslenen o yaşlı kadın mı?

– Evet.

– Ne iş yapıyor o?

– Dairelerde gündelikle çalışıyor.

– Senin ayağına bir şey almaz mı bu hanım? Bak geçenlerde ayağını bir cam kesti, sen de bir bez bağladın.

– Annemin hasta yattığı süre boyunca teyzem çalışmamış, borca girmiş. Onları ödemeye çalışıyor.

– Sen gündüzleri yemek de yemiyorsun.

– Ben acıkmıyorum amca.

– Ama çok zayıfsın.

– Olsun ne yapayım?

Bazen apartman pencerelerinden veya balkonlardan bazı hanımlar sesleniyor, kızı çağırıyorlardı.

Emine koşa koşa gidiyor, onların ısmarladıklarını alıyor, götürüp veriyor, tekrar gelip aynı yere oturuyordu. İhtiyar adam bir gün ona sordu:

– Bu sandviçler pahalı değil mi?

– İçi salamlı olursa çok pahalı. Ama benim aldıklarımın içi boş.

– Teyzen sana yiyecek parası veriyor mu?

– Hayır, ben komşulara öteberi alırsam onlar bozuk para verirler.

– Akşamları teyzenle mi yemek yiyorsun?

– Bazen yiyecek varsa yeriz.

– Nerede oturuyorsunuz?

– Bir dairede bir kadının yanında oda tuttuk. Orada oturuyoruz. Ayda yüz bin lira alıyor bizden.

– Bir odaya o kadar para istenir mi?

– İstiyor işte.

Kızcağız, takunyacı kendisine yiyecek vermesin diye onun karnını doyuracağı sırada arsadan uzaklaşıyordu.

Zayıf, perişan ve yoksul bir kızdı ama gururu vardı.

Çocukların oyunlarına katılmıyor, onları sadece seyrediyordu. Okulların açılacağı sırada çocuklar ellerine yeni alfabeler, defterler alıp birbirlerine gösteriyorlardı.

Kız, çocukların ellerindekilere dikkatle bakıyor, onların birbirlerine anlattıklarına kulak veriyordu.

Çocuklar dağılınca takunyacı sordu:

– Sen okula gitmiyor musun?

– Hayır.

– Neden?

– Teyzemin parası yok ki beni giydirsin, sonra kitap alınacak, çanta alınacak.

– Sen okumak istemez misin?

– İsterim ama okuyamam.

Eski bir alfabeden kopmuş olan yırtık ve örselenmiş bir sayfadaki yazılara bakıyor, onları seyrediyordu.

Okullar açılınca bu çocukların hepsi güle oynaya gidecek, paydos olunca çantalarını savurarak, koşarak evlerine döneceklerdi.

Güzel havalarda okulun bahçesinde oynayacaklar ve sesleri bütün mahalleden duyulacaktı.

Takunyacı, hava kararmaya başladı mı keserinden çıkan yongaları dikkatle topluyor, apartmanlardan birinin önünde bulunan çöp bidonuna atarak gidiyordu.

Onun nereye gittiğini, nerede oturduğunu bilen yoktu. Nalıncı, takunyacı deyip geçiyorlardı.

Onun arsadan uzaklaşacağı sırada bir apartmanın önünden bir kadın sesleniyordu.

– Kız Emine, ne cehennemdesin?

Emine kadının sesini duyuyor ve ona doğru koşuyor-

du. Onunla birlikte bir apartmana giriyordu. Çocukların bulunduğu sırada, arsaya kâğıt helvacı ve simitçi geliyordu.

Çocuklar itiş kakış bu adamlardan yiyecek alıyor, birbirlerine ikram ediyorlardı.

Emine, bu satıcıları görünce oradan çekilip gidiyordu. Zaten kimsenin ona bir şey ikram ettiği de yoktu.

Çocuklar ondan uzak duruyorlardı. Eksik kalmış şeyleri çarşıdan alıp getiriyor ve böyle çalışmaktan zevk alıyordu. Takunyacı bir gün sormuştu:

– Senin baban ne iş yapardı?

– Bilmiyorum, demişti Emine. Teyzeme kalırsa ne iş bulursa onu yaparmış. Ama para tutmazmış.

– O fena işte. İyi bir iş tutsaydı sana da yetim aylığı bağlanırdı, sen de okula giderdin.

– Teyzemin kocası da öyleymiş. Belli bir iş tutup aylığa geçmemiş. Kadıncağız durmadan çalışıyor.

– Çalıştığı yerden kaç para alıyor?

– On bin lira alıyor.

– Az para değil bu. Biriktiriyor mu?

– Aldığı para yetişmiyor bile. Bütün hafta çalışıyor. Kira var, sonra borçlar var.

– Seni bir yetimhaneye verse ya.

– Ben istemem, biraz daha büyüyünce çalışacağım.

– Nerede çalışacaksın?

– Gazete dağıtacağım. Çocuklar erkenden matbaaların önünde toplanıyor, gazeteleri alıp mahallelere dağıtıyorlar.

– Onlar sana rahat vermezler ki?

– Bakalım.

Emine yerde bulduğu alfabe sayfasına bakarak dudaklarını kıpırdatıyor, ama sesi duyulmuyordu.

Takunyacı ona bir çift takunya hediye etti.

– Yağmurda çamurda, taşlık filan yıkarken ayağına takar, beni hatırlarsın, dedi.

Emine almak istemedi ama yaşlı adam,

– Almazsan ben de bir daha bu tarafa uğramam, dedi.

Emine teşekkür ederek takunyaları aldı, barındıkları odaya götürdü.

Uzun süredir teyzesinin yanındaydı ama kendisine yeni bir ayakkabı alındığı görülmemişti.

Bayramlar ona çok dokunurdu. Bütün apartman dairelerindeki çocuklar baştan aşağıya yepyeni giyinir, gıcırtılı ayakkabılarla koşar, eğlence yerlerine gider, aldıkları paraları birbirlerine gösterirlerdi.

Böyle günlerde Emine saklanacak yer arardı. Yalnız teyzesi ona elini öptürür ve bol bol vaatte bulunurdu.

– Borçlarımız ödensin, ben sana da elbise ve ayakkabı alacağım. Hele sabırlı ol.

Sabırlı oluyordu Emine. Bazen bayram boyunca o yoksul odadan çıkmaz, kimseyle görüşmek istemezdi.

Teyzesi kapı kapı dolaşır, bayramlaşırdı. Bazı hanımlara yemek pişirir, odaya indiği zaman biraz bir şey getirirdi. Ya kızarmış bir et parçası ya da bir iki köfte veya bir dilim börek. Emine yemeye mecbur olurdu. Yalnız yalvaran bir sesle,

– Benim için kimseden bir şey isteme teyze, derdi.

Hasene Hanım, komşuların ona verdiği eskileri kolay kolay kıza giydiremiyordu. Kız:

– Üstümde görürler, diyordu.

Yalnız, kendisine bir şey aldırdıkları zaman biraz mutlu oluyordu. Ne istedilerse alıp getiriyor, paranın üstünü de veriyor, hâli vakti yerinde olanlar,

– Sende kalsın Emine, diyorlardı. Sağ ol.

Bazen kasap, bakkal, manav ona seslenirdi. Dükkânlarında telefon vardı. Apartmanlardan bir şey ısmarlarlardı ve "Birisiyle yollayıver." derlerdi.

Emine'nin arsada olduğunu bilir ve ona seslenirlerdi. Ismarlanan şeyi verirler eline yirmi beş lira sıkıştırırlardı.

Ne alınabilirdi bu kadarcık para ile.

Ama Emine bu küçük paraları azımsamaz, evde bir köşeye koyardı.

Bazen manav, bakkal ona seslenir, mal geldiği zaman yardım edip taşımasını isterlerdi.

Kutuları kasaları taşır, eline tutuşturulan bir boş sandviçi veya bir salkım üzümü alır, giderdi.

Bazen de eline bir süpürge vererek dükkânın önünü süpürtüyor ve çöplerini attırırlardı.

Birbirlerine atarken yere düşmüş, patlamış bir karpuzun parçalarını ona verirlerdi. Kasap bazen ince kemikleri saklar ve bir kâğıda koyardı.

– Emine bunları teyzene götür, çok iyi suyu çıkar, tirit filan yapar kadın.

Onların odasında çok seyrek olarak yemek pişerdi. Mutfak ve tuvalet evdeki kadınla ortaktı. Hasene Hanım evdeyse bir kuru fasulye pişirir, kasabın verdiği pirzolanın artık kemikleriyle bu yemeği lezzetlendirmeye çalışırdı.

TOPLANTI

Hanımlar, yöneticiden apartman toplantısı yapmasını istemişlerdi. Bu toplantıya Hasene Hanım özellikle çağrıldı. Apartmanda geçimsizliği ile tanınmış olan bir hanımefendi, gelenlere bu toplantının nedenini şöyle açıkladı:

– Bizim de çocuklarımız, genç kızlarımız, oğullarımız var. Bunların sağlıklarını düşünmek zorundayız. Apartmanda bir mikrop yığını var. Onu bir an önce atmalıyız.

Orada bulunanların birçoğu şaşırmışlardı. Bu mikrobun ne olduğunu sordukları zaman kadın,

– Emine, dedi. Hepiniz görüyorsunuz, toz toprak içinde. Sonra insanı iğrendirecek kadar zayıf ve evlerimize girip çıkıyor.

Hasene Hanım bir köşeye çekilmişti. Kendisinin çocuğundan söz edilince,

– İzin veriniz ben de konuşayım, dedi. Emine çok bakımsızdır, zayıftır ama mikroplu değildir. Ben onu her akşam yıkıyorum. Sonra apartmanda dolaşmaz. Yukarılara çıkmaz. Ancak hanımefendiler ona seslenirlerse ısmarladıkları bir şeyi alıp getirir.

O hanımefendi:

– İşte artık bunu yapmamaları gerekir, dedi.

Bir hanım söz istedi.

– Unuttuğumuz bir şeyi aldırmak için Emine'ye sesleniyoruz, dedi. Çocuk bunu alıp getiriyor, bunu siz de yapıyorsunuz.

Hanımefendi:

– Bundan sonra yapmayacağız, dedi. Bu zamana kadar bu kızı adam etmeye çalıştık. Beslemeye kalktık, hiçbir yararını görmedik.

Hasene Hanım:

– Hanımefendi, dedi. Bu zamana kadar Emine'yi evinize almak için beni çok zorladınız. Onu terbiye edecekmişsiniz. Fakat kız gelmedi. Kardeşimin öksüz ve yetim torununu size hizmetçilik yapması için daha fazla zorlayamam. İstemiyorsanız alıp giderim.

Bir başka hanım:

– Seni çıkartmayı kimse düşünmüyor, dedi. Hakika-

ten küçük çocuklarımız var. Emine bakımsız kalmış. Onu bir yetimhaneye filan vermek iyi olur. Hem daha iyi bakılır.

Hasene Hanım:

– Benim bu kızcağızdan başka kimsem yok. Borçlarım bitiyor, ona daha iyi bakarım sağ olursam.

Hanımefendi:

– Bu ne bitmez borç, dedi. Ne zamandır buradasın, dünyanın parasını alıyorsun. Günde on bin lira ayda üç yüz bin lira eder. Bu kadar parayı emekliler almıyor.

Hasene Hanım:

– Başka kadınlar on beş bine çalışıyor, dedi. Sonra ben haftada beş gün çalışıyorum. Daha fazlasına gücüm yetmiyor. Ayda elime geçen para iki yüz bin lirayı zor buluyor. Yüz bin lira kira veriyorum. Elli bin de borçlara. Elimde kalanla da geçinmek zorundayım.

Ona bir oda kiralayan hanım,

– Kiradan söz etme, dedi. Yüz bin liraya mutfağı ile tuvaleti olan bir oda bulabilirsen hiç durma.

Bir başka hanım:

– Emine'ye öte beri aldırtırsak parasını veriyoruz, dedi.

– Allah razı olsun, dedi Hasene Hanım. Veriyorsunuz ama verdiğiniz yirmi beş lira. Bugün bu paraya ne alınabilir? Bunu kimse düşünmüyor. Bir simit iki yüz lira. İçi boş bir sandviçi yüz liraya veriyorlar. Kız geliyor, merdivenleri çıkıyor. Gidip ısmarlanan şeyleri getiriyor, sonra tekrar gidiyor. Nihayet yirmi beş lira.

Bir hanım:

– Ekmek, yemek yardımı yapmıyor muyuz, dedi.

Hasene Hanım:

– Burada on beş daire var. Var ama haftada bir gün bir defa bir daireden yenmemiş, kalmış olan tavuk yemeğini verirler. Bu mu yiyecek yardımı? Kabak çıkmış veya ekşimiş bir karpuz, bu mu yiyecek yardımı?

Aynı hanım:

– Sen nankörlük etme. Çalıştığın zaman yiyip içiyorsun. Kimse ses çıkartmıyor, daha ne istiyorsun?

– Ben kendimden söz etmiyorum, dedi Hasene Hanım. Gündelikle hangi işçi kadın gelse yer. Günde iki defa olsun kahve molası verir. Ağzından sigarası düşmez. Üstelik giderken bir kalıp sabun, az giyilmiş bir elbise alıp gider. Ben gidince bunu anlarsınız.

Ve başka bir kadın:

– Sana bir şey diyen yok Hasene, dedi. Çocuk için konuşuyoruz. Geçen gün ben pencereden gördüm. Arsaya dondurmacı geldi. Bütün çocuklar birer külah aldı. Benim oğlum da almıştı. Fakat Emine öyle bir baktı ki gözü kaldığı için oğlanın elindeki külah yere düştü. Bana kendisi söyledi.

Hasene Hanım:

– Arsaya bir satıcı girdiği zaman Emine oradan kaçıyor, dedi. Kimsenin yediğinde gözü yoktur kızcağızın.

Yine bu hanım:

– Benim oğlum Emine'nin gözü kaldı da onun için dondurma yere düştü diye yalan mı söyleyecek?

Hasene Hanım ayağa kalktı.

– Ben ay başında bir yer bulur çıkar giderim, dedi. Kimse benim yüzümden mikroplanmasın, kimsenin elinden dondurması düşmesin.

Kadın çıkıp gitmişti. Hasene Hanım'a işveren bir kadın,

– Pekâlâ çalışkan, gözü tok bir kadın, dedi. Böyle kadın bulmak kolay değil. Ben ne Emine'nin çıkmasına katılırım ne de Hasene'nin. Elin garipleri ile uğraşmam.

O hanım da kalktı gitti.

Yönetici:

– Efendim, dedi. Hasene Hanım, Emine'yi iki defa dispansere götürerek bütün aşılarını yaptırdı. Kızın üstünde başında yoksa bu sadece fakirliktendir. Yoksa kirli ve arsız bir çocuk değil.

Hanımefendi:

– Bu çöp bacaklı, sıska kızı tutmakta ne anlam var anlamıyorum, dedi.

– Hanımefendi, dedi yönetici. Siz bu kızı evlatlık almak için benimle de konuştunuz. Hasene Hanım'la konuştum, kız razı olmuyormuş. Bunun için de siz bu kıza kin bağladınız. Başka fakir fukara yok mu ki?

Hanımefendi:

– İyilik yapmak istedim ama anlayan kim.

Hanımlar ikiye ayrılmışlardı. Yavaş yavaş hanımefendiden yana olanlar eksiliyordu. Bunu sezen hanımefendi de çıktı gitti ve toplantı böylece bitti.

Hasene Hanım'a bir odasını kiraya veren kadın onu bulup,

– Sen aldırma Hasene, dedi. Otur oturduğun yerde, sabahın sekizinden akşamın sekizine kadar çalıştırıyorlar seni. Böyle kadınlar dokuzda gelir, beşte giderler. Sonra bu işi yapmam, şu işi yapmam derler.

Hasene Hanım ne yapsın? Bir daire tutsa üç yüz

bin liradan kapı açıp, ayrıca altı aylık peşin istiyorlar.

Zaten yaşlı ve yorgun olan kadın ne yapacağını şaşırıyor, ondan başka kimsesi olmadığı hâlde kıza bağırıyordu.

– Başımın belası, o çocukların arasında işin ne, sen de kendi haddini bilsen olmaz mı?

Emine yalvarıyordu,

– Teyze, daha ne yapayım? Arsaya gitmek de yasak mı? Oradaki banka beni oturtmuyorlar. Zaten benim de oturmaya niyetim yok, onların olsun. Ama bu tepeden camlı odada boğuluyorum, hava almak da mı yasak bana?

Kız, akıllı ve konuşkandı ama ağzını pek seyrek açar, konuştuğu zaman da konuşmasını bilirdi.

Dükkân önlerini süpürmek, bakkala yardım etmek, dairelerdeki hanımlara hizmet etmekten daha hayırlı idi. Şimdi çocukların tatilde oldukları bu sırada onlar yemeye gittikleri zaman arkaya iniyor ve takunyacı adamla konuşuyordu.

Bakkal da manav da daha anlayışlı insanlardı. Çocuk iş gördükten sonra hiç olmazsa bir çay ısmarlar, tenekedeki kırık olan bisküvilerden ona verir veya ezilmiş bir sandviçi uzatırlardı.

Emine iş görürdü ama karşılık beklemezdi. Hemen kaçmaya kalkar, onu zorla alıkoyarlardı. Hasene Hanım, toplantıdan sonra bir ara kızın başına dert açılacağını düşünmüştü ama bu dedikodunun hep hanımefendinin başının altından çıktığını anlamış ve kıza daha yumuşak davranmaya başlamıştı. Kızın kalbini kırmak da istemiyordu. Azarladığı bir gün,

– Teyze, demişti kız. Kafama bir şey vurup beni de annemin yanına gönderseydin ya, ben de bu yoksulluğu çekmezdim.

Bazen çalıştığı bir evden seslenmeye kalksa evin hanımı,

– Buna Gülçin diyip durma, diyordu.

– Neden demeyeyim, diyordu Hasene Hanım. Kızın adı bu.

– Başka koyacak ad mı bulamadılar? En güzel isimleri önüne gelen çocuklarına koyuyor. İnsan azıcık haddini bilmeli.

– Şimdi ne oldu hanımefendi, ne kusur ettik?

– Sen kusur etmedin Hasene. Ben öylesine kızıyorum. Ayşe, Fatma dururken kızın adına Gülçin demenin âlemi var mı?

– Hanımefendi isimler hep zengin insanlara mı mahsus? İnsanlar nice büyük adamların adlarını beğenir, çocuklarına koyarlar.

– Kim ne yaparsa yapsın. Benim kardeşimin kızının adı Gülçin. Bu kıza Emine desen olmaz mı?

– Emine de Peygamber Efendimizin annesinin adı.

Kadın da sonradan haksızlığını anlıyor ve,

– Sen bana aldırma, diyordu. Sen işine bak. Herkes senden memnun. Olur böyle konuşmalar.

Bir gün, bu titiz hanım kocasına alıp getirdiği balıkları yemek var diye pişirmemiş, ertesi gün Hasene Hanım'a seslenmişti.

– Bunları sen al, bugün de yemeğim var.

Kabın içinde uzattığı balıklar çoktan kokmuşlardı. Hasene Hanım, kadına bir şey söylemedi ama balık-

ları çöpe atıp kabı iyice yıkadıktan sonra geriye getirdi.

Daha sonra ekşimiş kavun, karpuz ikram edenlere Hasene Hanım,

– Çöp tenekesine atıversenize, demişti. Kokmuş şeyleri vermekle iyilik mi yaptığınızı sanıyorsunuz?

İşsiz kaldığı aylar boyunca başka bir mahalledeki esnafa olan borçlarını gidip gidip ödüyordu. Bir gün veresiye alışveriş ettiği bakkal,

– Zorun ne be Hasene Hanım, dedi. El âlem borçları yapıp yapıp inkâr ediyor. Sen günahtır diye getiriyorsun, başkalarına olan borçlarını bitir, ben beklerim.

İnsanların içinde böyleleri de vardı. Hasene Hanım'ın gözleri doluyor ve dünyanın böyle insanların sırtında döndüğünü söylüyordu.

Apartmanda çalıştığı zaman hanımlarla münakaşa etmek istemeyen Hasene Hanım kendisini güç tutuyordu. Kira parasına ve ekmek parasına çalışıyordu. Tutunduğu dalı bir başka dalı tutmadan bırakmak istemiyordu. Fakat kıza seslendiği zaman Gülçin adını inadına kullanıyordu. Kendisinin annesinin adı da Emine'ydi. Gülçin'e küçük ad olarak bu adı takmışlardı. Kardeşi de hep Emine derdi. Ancak Gülçin'in annesi Gülçin adını sevmezdi.

Kız sabırlı ve yokluğa dayanıklıydı. Bu fakirlik içinde gururunu da korumasını biliyordu.

Apartmana girip çıkan olmadığı saatlerde, apartman kapısının merdiven basamaklarında oturur, eli çenesinde saatlerce düşünürdü.

O sene okullar açılıp da çocuklar cıvıl cıvıl okulun bahçesinde oynarlarken arsada takunyacının yanında

çocukların seslerini dinleyerek uzun süre dalgın dalgın otururdu. İhtiyar adam:

– Sen de okula gitseydin iyi olurdu değil mi, diyordu.

– Olurdu, diyordu Emine.

– Oturduğun apartmanda on altı daire var değil mi?

– Evet, on altı daire var.

– Bunlar kendi çocuklarını okula verirken seni de düşünselerdi, ne iyi olurdu değil mi?

– Olmazdı amca.

– Niye olmazdı kızım?

– Onların yapacağı iyiliği istemem. Ben okula gitmesem de okuma yazmayı öğrenirim.

– Nasıl yaparsın bunu?

– Kendi kendime yaparım.

– Bunu tek başına yapabilir misin?

– Evet.

– O kadın sana elinden geldiği kadar bakıyor.

– Bizim birbirimizden başka kimsemiz yok.

Çocukların bir ağızdan söyledikleri okul şarkılarını dinliyordu. Hepsini ezberlemişti. Ama bu çocukları sevmiyordu. Kaç defa arsada bankanın sırasında oturduğu zaman şımarık kızlardan biri,

– Sen o sıraya oturma, demişti. Oraya biz oturuyoruz.

– Siz yokken ben oturamaz mıyım?

– Oturamazsın.

Gülçin artık bu sırada da oturmuyordu. Arsanın dip tarafındaki incir ağacının altında oturuyordu. Gülçin, ne kadar aç olsa da incirlere elini uzatmazdı.

EMİNE GÜLÇİN

Hasene Hanım, altmışına gelmiş, şişman, çenesi düşük, kapılarda, dairelerde çalışan bir kadındı.

Başında bir derdi vardı. Kız kardeşinin torunu Gülçin.

Ne zaman bu kızdan söz açılsa,

– Sormayın, başımın belası, ayağımın bağı bu kız. Yolda ağaca çıksam pabucum yerde kalmaz. Kaç kapıdan beni istiyorlar. Bu olmasa bir yerde yatılı olarak çalışırım, akşam da yemeklerini verir, bulaşıklarını yıkar,

sabah kahvaltılarını hazırlar, eve hafta sonları uğrarım. Ama peşimdeki bu takıntı ile beni kim yatılı alır?

Hasene Hanım ev işlerini iyi bildiği gibi her çeşit yemeği de yapar, tadı tuzu yerinde olurdu.

Annesi ölünce Emine onun yanına sığınmıştı. Hasene Hanım sabahın karanlığında işe gider, Emine de sokağa çıkardı. Kızın üstünde başında bir şey yoktu. Akşama kadar oynar, ayağında ayakkabı tutmaz, yüzü gözü toz toprak içinde, akşam karanlığında bir köşeden çıkar, gelirdi.

Yorgun argın bir daireden çıkıp apartmanın önüne gelen Hasene Hanım,

– Kız Emine, diye bağırdı. Neredesin gözü patlayasıca?

Hasene Hanım bir apartmanda, tek bir odada oturuyordu. Yüz bin lira veriyordu aydan aya. Ama mutfağı ve ayakyolunu kullanmaya hakkı vardı. Kapının yanındaki bu odada pek elektrik yakmazdı. Gelir gelmez soluğu yatakta alır, horultusu üst kattan duyulurdu.

Bütün yaz süresince eve gelir gelmez Emine Gülçin'in üzerinden eşyalarını çekip çıkarır, onu baştan aşağı yıkar kurular, yatağa atardı.

Kız için başının belası olduğunu söylüyordu ama doğru dürüst beslenmeyen, dokuz yaşına geldiği hâlde mektep yüzü görmemiş olan, komşuların eskisi ile geçinen kız uykuya dalınca Hasene Hanım onun yatağına oturur, onu seyreder, bazen gözlerinin önüne yeğeninin öldüğü gün gelirdi.

O zaman pek küçük, meme çocuğu idi Gülçin. Annesi ölmüş, dünyadan çekilmişti artık.

Çocuk ağlamaya başlamıştı. Sağken bu çocuğa bakmaya çalışan anası artık dünyadan göç etmişti. Çocuk ona doğru gitmek istiyor, ölümün ne olduğunu bilmiyordu.

Hasene Hanım bırakmamıştı kızı ölünün yanına. Onu bir komşuya teslim etmiş ve yeğeninin ölüsü ile meşgul olmuştu.

Bu kötü manzara her akşam gözlerinin önüne gelir ve kıza içi sızlayarak bakardı.

Komşular ona akıl verirlerdi.

– Ver şu kızı yetimhaneye, sen de bir yere kapılan. Hangi eve gitsen seni hanım ederler. Sofrayı kurar, yemeklerini pişirir, yer içer, verdikleri odada yatarsın. El âleme verdiğin kira da yanına kâr kalır. Aldığın aylık da cabası.

Hasene Hanım yapamıyordu bunu. Kızı korkutmak için bağırıp çağırıyor, seni yetimhaneye veririm, diyor ama bunlar hep sözde kalıyordu.

Aldığı üç yüz bin lira idi. Gündüz yemeğini, akşam çayını çalıştığı yerde yiyip içiyordu. Kız için de pişirdiği yemeklerden bir kap getiriyordu eve. Gülçin doğru dürüst bir kahvaltıya, yemeğe hasretti. Gündüzleri çok yoruluyor, yatar yatmaz uyuyordu. Bazen Hasene Hanım'ın odada önüne koyduğu yemeği bile yiyemeden uyuyordu.

Ne yerdi, ne içerdi bu kız? Bunu pek bilen olmazdı ama onu sokakta gören hanımlar, semtin esnafına yollar, öteberi aldırırlardı.

Çok dürüst bir çocuktu. Okuyup yazmamıştı ama hayat mektebi olan sokakta ondan bundan rakamları ve çat pat okumayı öğrenmişti.

Onun arkadaşlarının hemen hepsi okullu çocuklardı. Saat sekiz buçukta sokakta kimseler kalmazdı.

Emine, ilkokulun demir parmaklıklı duvarından içeriye bakar, bazen de oraya giden çocuklardan birinin yemeğini götürürdü.

Çocuklardan evde defterlerini kitaplarını unutan olursa ona seslenir ve getirmesini isterlerdi.

Sokak hasreti çeken çocuklardan bazıları ona,

– Ne iyi, sen okula gidip kapanmıyorsun, diyorlardı. Çalışacak dersin yok.

Emine Gülçin, bu çocuklara bir şey söylemezdi.

Okula vermemişti onu büyük teyzesi. O da artık okuldan ümidini kesmişti. Para kazanmak istiyordu. Ama dokuz yaşında perişan bir kız çocuğu nasıl para kazanabilirdi?

Ona öte beri aldıranlar paranın üstünü almazlar ve,

– O senin olsun, derlerdi.

Hemen her gün birkaç yerden bozuk para alıyordu. Sonra onu tanıyan esnaftan bazısı,

– Gülçin, diyorlardı. Bu paketi, filan yere ver.

Tezgâhın çekmecesinden bir yüz lira çıkarır ve,

– Bunu da sen al, derlerdi.

Elli kuruşa, yüz kuruşa ne alınabilirdi? Yalnız bir kutu kibrit bile vermezlerdi.

Ama ne yapsın Gülçin, almam da diyemezdi.

Manavın, kasabın telefonları vardı. Dairelerden onları ararlar ve,

– Filan efendi, derlerdi. Gülçin oralarda ise sesleniver ve bana bir kilo et gönder.

Paketi alıp teslim edince de evin hanımı çıkarır ona

biraz para verirdi. Simit alırsın kızım, derdi.

Zaten gündüzleri Gülçin'in simitten ve içi boş sandviçten başka bir şey yediği olmazdı.

Semtte bir dükkân vardı. Sabahleyin saat altıda bir kamyonla gelen gazeteleri içeriye alır ve kapının önünde biriken çocuklara verirdi. Bu çocuklar da Gülçin'in arkadaşlarıydı. Gazeteleri kartonun içine koyup kayışı omzuna takan çocuk, tabana kuvvet koşarak sokak aralarına dalar, müşterilerine gazetelerini verirdi.

Akşama doğru dükkân gene açılır, satılmayan gazeteler istif edilerek matbaalara iade edilirdi.

Gazete başına para alan çocuklar arasında okula gidenler ve bu para ile ailelerine yardım edenler de vardı.

Emine Gülçin çocuklara gazete verip dağıttıran adamın gözünün içine bakardı. Ama adamın bu perişan kıza aldırdığı yoktu.

Hatta bir gün,

– Senin burada ne işin var, oğlan çocuklarının arasında ne arıyorsun? Senin anan baban yok mu, demişti.

Hasene Hanım çıkmadan Gülçin fırlardı evden, gazete satan çocukları seyretmek için.

Gülçin'in tanıdığı daire çoktu. Para olsa gazeteleri alır, o dairelere satardı ama nerede o para.

Mahallede bir kapıcının oğlu olan Ahmet bir gün onunla birlikte gazeteleri dağıtırken,

– Bak Emine, babam beni bir fabrikaya yerleştirecek, artık gazete dağıtmayacağım. Benim müşterilerime sen gazete ver.

– Peki kaparo ne olacak?

Oğlan Emine'ye güveniyordu.

– İçeride on beş bin lira var. Sen nasıl olsa o parayı ödersin.

İşte Emine Gülçin gazete satıcılığına böyle başlamıştı. Bu işi çok iyi becerecekti. Ahmet onu bayi ile tanıştırmış ve böylece işe koymuştu.

Emine Gülçin şimdi saat altıdan sekize kadar müşterilerinin gazetelerini götürüyordu. Hekim muayenehaneleri, berber dükkânları daha çok gazete alıyorlardı. Gülçin kendi semtinin gazete okuyanlara da rica etmişti.

– Gazeteyi benden alın, erkenden getiririm.

Emine, günde beş bin lira, sonra yedi bin beş yüz lira, daha sonra da on bin lira kazanmaya başladı.

Çalışkandı, becerikliydi, paranın peşinde koşuyordu, üçer beşer oradan buradan topluyordu parasını.

Hasene Hanım, kızın bu becerisine şaştı. Ona giyecek almaya, onu daha iyi beslemeye başladı.

İlk haftalarda Hasene Hanım kızın üstünün başının yırtık, kolunun bacağının sıyrık, gözlerinin birinin çürümüş olmasından büyük korkulara düşmüştü. Her defasında da kız,

– Kolay mı, diyordu. Ekmek parası bu.

Beş on kuruşa ekmek parası mı diyordu? Bu parayı ona vermeye razıydı. Ama kız ele avuca sığan cinsten değildi. Gözünü sokakta açıyordu.

Daha asfaltlar ve yaya kaldırımlardaki gecenin nemi kurumamışken bayi dükkânın önünde oğlanlarla pençe pençeye geliyordu.

Onu koruyanlar da vardı. "Kız gene mi geldin buraya? Defol git!" diyenlere karşı daha yumuşak başlı ve anlayışlı olanlar,

– Sana ne, diyorlardı. Sen kendi işine bak. Senin ekmeğini mi elinden alıyor kız?

Oğlanlar arasında da kavgalar eksik olmuyordu. Her şeye rağmen Gülçin gazete bayiinin önüne gitmişti. Gazeteleri kartonun içine koydu mu koşup gidiyordu.

Üçüncü ay içinde Ahmet fabrikada tutunamamış, gelmişti gazete satıcılığına.

Fakat bayi Gülçin'e,

– Sen işine bak, dedi. Gazeteleri alırsın, satamadığını getirirsin, sattığın kadarının yüzdesini alırsın, kendine müşteri bul.

Zaten bulmuştu kız. İki doktor muayenehanesi vardı, bir de berber. Sonra mahallenin bütün apartmanlarından onu tanıyorlardı. Kıza öteberi aldıranlar şimdi gazete alımı ortaya çıkınca,

– Ha başkası getirmiş ha sen, diyorlardı. Muntazam getir, al paranı. Zaten kapıcı söylenip duruyor.

Bakkal açılacak da kapıcı ondan gazete alacak. Bazen onun gazetesini ötekine ötekinin gazetesini ona verir, kimin ne gazetesi aldığını aklında tutamazdı. Pek sıkışırsa,

– Bugün o gazete gelmemiş, derdi.

Gülçin'in yalanı yoktu. Zaten gazeteyi verince de parasını alırdı. Gazeteyi uzatıyor, parayı alıyordu. Böylece bütün daireleri dolaşıyor, oradan öteki apartmana geçiyordu.

Onun para kazanmaktan başka, bir iş yapmak sevdasında olduğu anlaşılmıştı.

Bakkalın paketini, kasabın etini getirdiği zaman, arkasından seslenilse de kapıda para beklemezdi.

Okula gitmediğine göre çalışması gerekliydi. Koşuyordu, ince bacakları üzerinde keçi gibi koşuyor, bazen nefes nefese kalıyordu.

Şimdi başka türlü söylüyorlardı.

– Gülçin, gazetelerini dağıttıktan sonra kasaba uğra bir kilo dana kıyması al bana, iki defa çeksin.

Gülçin, kasabın önünden geçerken ismarlıyordu bunu.

– Ali usta, bir kilo dana kıyması, iki defa çekecek-sin.

Manava da uğrardı.

– İbrahim ağabey, Cemile Hanım teyzelere orta boy, dolmalık iki kilo patlıcan, biçimsiz olmasın. Bir kilo da bamya. Ama kartları koyma, ben dönüşte alırım.

Gazetenin ömrü bir saat, ondan sonra alışveriş başlıyordu. Bir yandan içi boş sandviç ekmeğini yerken bir yandan da koşuyordu.

Birbirleriyle yakınlıkları olan hanımlar, toplantı için Gülçin'le haber yollarlardı birbirlerine.

Bu arada çıplak ayaklarıyla seksek oynamaktan, bayide gazeteleri düzeltip istif etmekten de geri kalmıyordu.

Ateş gibi kızdı. Gazeteleri raflarına göre ayırıyor, istif ediyor, bağlanmasına yardım ediyordu.

Bu bayi o semte gazete dağıtan adamdı. O, toptan alır, çocuklara dağıtır, kendisi bazen kahvede bekler, gazete artanlarını getiren çocukların hesaplarını yapıp paralarını verir, öğleye doğru çekilir gider, bir de akşamları gazete iadelerini yapar ve kamyonete verirdi.

Gülçin, ona da yardım ediyordu. İçinden sayfaları

alınmış bir gazeteyi eline alınca anlıyor ve onu kimin getirdiğini aklında tutuyordu.

Eski tarihli gazeteleri de günlük gazetenin arasına sıkıştıran oluyor, ama bu Gülçin'in dikkatinden kaçmıyordu.

Yavaş yavaş, okul yüzü görmediği hâlde büyük yazıları olsun rahatlıkla okuyacak duruma gelmişti.

Zamanla kavganın, ekmek parası ve müşteri kavgasının arkası kesilmişti. Gülçin bayinin gözüne girmişti. Gülçin'e sataşan olursa,

– Bugün sana gazete yok, derdi.

Artık istediği kadar yalvarsın.

Gülçin üstü başı yırtık, eli ayağı sıyrık gelmiyordu artık. Sokak kavgasını da iyi öğrenmişti. Kıran kırana kavga eder, pek sıkışırsa dükkâna kaçardı.

Onun bayiden başka kasap, manav, yemişçi, dergici gibi sığınacağı dükkân çoktu. Kız onlardan birine sığındı mı, adam hemen dikilir, "Uğraşmayın şu kızla!" diye bir iki adım yürürdü.

Bir taraftan da Gülçin insanlarla ve satıcı çocuklarla iyi geçinmenin yollarını arar, uzlaşmaya uğraşırdı. Para kazandıkça kıyafetinden önce yapısı gelişmişti. Çöp bacakları kalınlaşmış, cılız kollarına kuvvet gelmiş, kilosu artmıştı. Kimse bu kızın para arsızlığı ettiğini görmemişti. Onun için,

– Karnı aç ama gözü tok, diyorlardı.

GAZETECİ KIZ

Sokaklarda ilk defa gazete isimlerini sayarak satan kız Gülçin olmuştu.

Kızdı ama erkek gibi giyinirdi. Ayağında patlamış keten ayakkabılar, sırtında bir manto, başında bir kasket saçları oğlan saçları gibi kesilmiş, omzunda gazete kayışı, buna kız denir mi?

Ona bazıları Emine, bazıları da Gülçin diye seslemiyorlardı. Hangi pencereden kimin seslendiğini unutmazdı, geç de olsa kapıya giderdi.

Arife günü,

– Teyze, demişti. Teyze üstüm başım berbat, ben kendime bir şeyler alacağım.

– Dur bakalım, demişti teyzesi. Alacaklarımı alayım da sana bir elbise ve bir de ayakkabı alırız.

– Teyze, demişti gene. Biraz para biriktirdim, ben alırım kendi giyeceklerimi.

İyi ya, alsın bakalım.

Hasene Hanım kızı yeni kıyafeti ile karşısında görünce,

– Kız sen delirdin mi? Ne bu kıyafet?

– Kılığımda ne var teyze?

– Ayol sen oğlan mısın, kız mısın?

– Ben de biliyorum teyze. Ama kız olmak gazete satmaya engel değil. Gazete satarken de ona göre giyinmeli. O yok, bu yok, giyinmeye de mi izin yok?

– A kızım, şöyle güzel, renklice bir elbise alsan olmaz mıydı?

– Olmazdı teyze. Gazete dağıtıcılığı böyle giyim kaldırmaz. Sımsıkı giyinmişim işte. Kolum bacağım kapalı. Hem apartman çocukları bile böyle geziyor. Pantolon kazak, apartmandaki bütün okullu kızlar böyle giyinmiyorlar mı?

– Ama kızım, onlar başka biz başka.

– Niye başka oluyoruz teyze? Bizim onlardan eksiğimiz ne? Çalışmak ayıp mı? Kim ne derse desin!

Hasene Hanım, "Erken kalkıp sokak sokak gezme, oğlan çocuklarıyla dolaşma!" dedi de söz geçirebildi mi bu kıza?

Yine öyle oldu. Gülçin kılığını değiştirmedi. Kendisini

uniforma giymiş bir subay gibi görüyor, ona göre yürüyor, erkeklerle konuşuyordu.

Ertesi gün bayramlaştığı hanımlar onu çok beğendiler.

– Bitirim kız, diyorlardı.

Hasene Hanım kızı peşine takıp bayramlaşmayı, kapı kapı dolaşmayı isterdi ama öyle başında kurdele ile üstüne renkli bir elbise giyip teyzesinin elini tutup bayramlaşmaya gidecek kızlardan değildi Gülçin.

Yine erkenden bu yeni kıyafeti ile sokağa fırlamış, ilk iş olarak Hamdi Bey'in elini öpmüş, onun bayramını kutlamış, sonra gazete satan çocuklarla görüşmüştü.

Ertesi gün sadece bayram gazetesi çıkacaktı. Gülçin bunu uğradığı kapılara söylemeyi unutmuyordu.

– Kutlu bayramlar teyze, nasılsınız? Bey amca da iyiler ya?

– İyi Gülçin, sağ ol kızım. Dur sana bir şeker tutalım.

– Sizin verdiğiniz şeker yenilmez mi? Sağ olunuz.

Sonra katlanmış bir mendili de yetiştiriyorlardı.

Eskiden kapılara bayramlarda çöpçü, davulcu, bekçi gelirmiş. Şimdi yalnız postacı geliyordu. Onlar da memur oldukları için pek bahşiş istemez görünüyor ama aldıklarını ceplerine koyuyorlardı. İş başka, memurluk başka, hatır gönül başka.

Bayram Gülçin'e daha yararlı oluyordu. Gazeteyi alan bazen bir beş binliği uzatıyor, kız ceplerinde bozuk para ararken onlar,

– Kalsın kızım, kalsın, diyorlardı.

Böyle tok insanlar da vardı. Hani varlıklı değillerdi de. Ama gönülleri zengin insanlar.

Gülçin beklemezdi ama arkasından seslenirlerdi.

– Nereye kayboldun Gülçin?

Tekrar yukarıya çıkıyordu.

– Bir şey mi ısmarlayacaktınız teyze?

– Ayol kızım bugün bayram.

– Bayram analılara, babalılara.

O da çocuktu ve çocuk duygularını taşıyordu. Anasını tanımıyordu. Ama cahil bir kadın olan Hasene Hanım'ın komşulara anlattıklarını dinlerken ölen annesi yerde cansız yatarken kendisinin ağladığını gözlerinin önüne getiriyordu.

Kadın:

– Ağla ağlayabildiğin kadar, diyordu. Çocuğunun üstüne titreyen, ona hasta, sağ bakmaya çalışan anne artık bir şey duymuyor.

Gülçin bu manzarayı hayalinde canlandırır, sonra öyle bir acı duyardı ki bu acıyı gönlünden atmak, bugünleri unutmak ister gibi başını yorganın altına sokardı.

Şimdi akşamları Hasene Hanım işten dönünce ceplerinden çıkardığı buruşuk kâğıt paraları veya cebinde ısınmış olan madeni paraları veriyordu ona.

– Al teyze, ben yarın için yiyecek parası alıkoydum. Bunlar senin.

Hizmet karşılığı para alan Hasene Hanım kızın yardımlarından duygulanıyor, gözleri doluyordu.

Ama dünya bu. Biteviye gitmez. Hastalık var sağlık var. Kafayı vurup yatarsa işlerini gördürecek başka kadın ararlar. Kapısını çalan, hatırını soran olmaz. Vah vah, derler; hepsi bu.

Bu kızı eve alınmış bir kedi gibi akşamdan akşama

görüyordu ancak. Bazen ortalık kararmadan gelir, odayı toplar, vereceği parayı tahta masanın üzerine koyar, ortaklaşa kullandıkları mutfakta kendilerine ait olan çatal bıçak ve tabakları yıkar, kurular, kaldırırdı. Bazen de gelirken bir kavun veya bir karpuz ya da bir kilo üzüm alıyordu. Üzümü yıkar, resim gibi tabağa koyardı.

Kadın hayli kilolu ve hayli yaşlı olduğu için yoruluyordu. Ne kadar didinse de çalıştığı evin işi bitmiyor ve yorgunluğu geçmiyordu.

Kimse kimsenin hâlinden anlamaz. Üstelik kadının çenesi düşük, eli ağır diye adı çıkmış. Bazen söylenirler.

– Hasene Hanım, akşam oldu işler hâlâ duruyor.

Yapılacak işlerden biri bile kalmazdı ama yine de söylenirlerdi işte. Durup dururken kırbacı beygirlerin kulakları dibinde şaklatan arabacılar gibi.

İhtiyaten her çalıştığı eve giderken giyecek torbasının içine bir kap koymayı unutmazdı. Teklif ederlerse yedikleri yemekten veya ertesi gün için pişirdiği yemekten o kabın içine Gülçin için biraz koyardı.

Kız son zamanlarda bunun için,

– Teyze, hakkından fazlasını isteme, diyordu. Ben kendime yiyecek alırım. Ne istiyorsan bana söyle, çalışıyorum işte.

Hasene Hanım odaya geldikten sonra az çok bir şeyler yer ve ertesi gün için bir şeyler hazırlardı.

– Emine pilav var, kuru bamya var. İkisinden de ye. Akşama da kalır, aç dolaşma.

Onların yemekleri varsa komşunun, yani mutfağı ortaklaşa kullandıkları kadının buzdolabında dururdu. Gülçin bazen,

– Teyze, öğleyin geldim baktım dolap kilitli. Ben de çıktım, dışarıda yedim, derdi.

Mutfak ortakları buzdolabını kilitlerdi. Düşünmezdi Gülçin'in öğleyin gelip yemek yiyeceğini.

Kız, içi boş sandviç ekmeği yemekten usanmıştı. Gerçi bunu yemek hoşuna gidiyordu ama bir katık olmadan doyduğuna inanmıyordu.

Caddenin üstünde bir kuru fasulyeci ve bir kebapçı vardı. Gülçin hangisinde boş masa veya sandalye görürse oraya gider oturur, köfte yer, kuru fasulye yer, parasını da hemen verirdi.

Bu adamlar,

– Ayıp be Gülçin, derlerdi. Sen yabancı mısın?

– Ahbaplık başka, alışveriş başka, derdi Gülçin.

Zaten çok yiyen bir kız değildi. Azla doyar ve yediği ile yetinirdi.

Gülçin'in gazete satan çocuklarla dalaşması artık bitmişti. Bunun sebebi kızın geçimli ve iyi niyetli olmasıydı. Başkasına zarar vermek, başkasının müşterisini elinden almak istemezdi. Bunu öğrenmişti çocuklar.

Sonra bunlar aralarına bir kız alarak dolaşmaktan hoşlanırlardı. Bayi Hamdi amca ile de kızın arası çok iyi idi.

Gülçin, kime ne kadar gazete vereceğini bilirdi. Gün geçtikçe kolaylıkla gazete okuyor ve gazete satan çocukların adlarını yazıyordu.

Hamdi amca yaşlıydı. Ayaklarında romatizma vardı.

– Kız, gel sen içeriye gir, derdi.

Gülçin gazeteleri sayar, kime ne verdiğini işaret ederdi. Sonra yüzde hesaplarını çok iyi biliyordu.

Son gazete satıcısını savdıktan sonra kendi gazetelerini kartona koyduğu gibi fırlayıp gidiyor, apartmanları dolaşıyor. Merdivenleri inip çıkıyor, kapıları çalıyor, bazen siparişleri de alıp aklında tutarak gazete bayiine gidiyordu. Orada bir iki yırtık gazete sayfasından başka, tahta masanın üzerinde yıpranmış defterle arkası lastik ipli bir kurşun kalemle iki sandalye kalmıştır.

Gülçin bekler, ara sıra gazete almamış bir müşteri gelir, iadelerden gazete satar, bayi kahveden gelinceye kadar idare ederdi.

İş çok yorucu idi ama Gülçin gibi bir çocuk için değil. O, dinamik olmaktan, koşuşturmaktan hoşlanıyordu. Yorgunluğun acısı yemekten sonra çıkardı. Divanın üzerine uzandı mı çabucak içi geçiyordu.

Artık bir cam parçası veya sivri bir taş onun ayaklarını parçalamıyor, kanatmıyor ve çeşmede yıkadığı ayağına bir bez parçası bağlamıyordu.

Hamdi amca ikide bir ona takılırdı.

– Gülçin, kulakların delik olmasa sana kızımı verirdim.

Gülçin'in kulaklarını Hasene Teyze deldirmişti. Onu böylece hanımlığa, süslenmeye hazırlamıştı. Şimdi gittiği yerde Gülçin'i soranlara,

– Ne yapacak başımın belası, serseri oğlanlarla dolaşıp duruyor, demiyordu.

– Çok iyi, kendine geldi kız, diyorlardı. Eskisi gibi soluk değil. Yanakları da kızarıyor gün geçtikçe.

– Eh, diyordu Hasene Hanım. Ne de olsa genç. Benim gibi günden güne çökeceğine, günden güne büyüyor.

Bir aralık zayıflamıştı kız. Boya çekiyordu. Teyzesinin boyuna gelmişti.

Gülçin ev işlerini de beceriyordu.

Hasene Hanım yorgun gelince kız,

– Sen otur, ben yemeği hazırlarım, diyordu.

Patates, ıspanak, pilav pişirmesini biliyor ve yaptığı yemekler çok lezzetli oluyordu. Oğlanların arasında itişip şuradan buradan konuşurlarken yeni gelmiş bir satıcı ona yakın oturunca şaşırdı.

– Sen kız mısın be!

Bunu kulaklarının delik olmasından anlarlardı. Sonra ne de olsa kızın yüz hatları yumuşak, eli ayağı ufak ve derisi de inceydi.

Gün geçtikçe heves edip almış olduğu montun içinde rahat etmemeye başlamıştı. Vücuduna yapışık olan bu mont oldukça dar geliyordu. Bunu kendisi de iyice hissedince bluzun üzerine bir ceket giymeye başladı. Baştan geçme bir kazakğı da vardı ama bu da kızın bütün şeklini meydana çıkarıyordu. Kimseden korkusu yoktu ama ceketi de giymemezlik etmiyordu.

Kış için bir mont alacaktı. Bunun için para topluyordu. Mont hem yağmurdan hem de soğuktan korurmuş. Bunu giyen çocuklar vardı.

Barındıkları yerde banyo yoktu. Hasene Hanım kızı ayakta durdurarak tuvalette yıkıyordu. Kızın büyüdüğünü görüyor,

– Gülçin, diyordu. Kadın başka erkek başka, sen artık başka bir iş bulmalısın. Gülçin soruyordu:

– Ne işi teyze? Okuma yok, yazma yok. Nereye gitsem ayak işi yapacak değil miyim?

– Kızım, benim canım yok mu, sen de evlerde çalışırsın.

– Yapamam teyze, darılma.

– Yapamazsın ama böyle sürüp giderse seni kimse almaz.

– Ben evlenmeyi düşünmüyorum teyze. Ayrıca beğenmeyen, oğluna almasın.

– Bir gün gelir böyle konuşmazsın.

– Hele o gün gelsin teyze.

Hamdi amcanın haylaz bir oğlu vardı. Babasına yardım etmek şöyle dursun, verildiği okullarda okumamış, ilkokulu zor bitirmişti. Varsa yoksa içsin, şurada burada vakit geçirsin, ha ha ha hi hi hi başka bir şey yok. Hamdi Efendi bu yüzden dertliydi. Bir gün bile oğlunu dükkânda tutamamıştı. Yardım etmek şöyle dursun bir barakaya girse evden aldığı para yetmiyormuş gibi tahta masanın çekmecesinden biraz para yürütür, öyle çıkar giderdi.

Bu da evlat işte. Karı kocanın onun elinden çekmedikleri kalmıyor, ele güne karşı mahcup duruma düşüyorlardı.

Gülçin bunu bazen Hasene Hanım'a anlatır, evlat kahrının ne olduğunu ikisi birden anlarlardı.

GÜLÇİN ABLA

Hasene Hanım sabah kalkar, bir çay içer, çalışacağı yere giderdi. Şimdi kalktığı zaman Gülçin'in yattığı yeri boş buluyor ve iki tarafa başını sallıyordu.

– Çoktan gitmiş, yattığı yer buz gibi.

Gülçin artık beş buçukta çıkıyordu evden. Şoför gazeteleri barakanın kapısının önüne bırakıp çekip gidiyordu.

Hamdi Baba saat altıda ancak geliyordu. Gülçin gazeteleri içeriye alıyor, kapıyı içeriden kapatıyordu. Gişe gibi bir yer vardı. Bu pencereden listede yazılı sıraya göre gazeteleri çocuklara dağıtıyor, kime ne verdiğini de yazıyordu.

Dışarıda itiş kakış kıyamet kopuyordu. Bunların birbirlerinin sırasını almaya çalışmaları pek işe yaramıyordu. Hamdi Baba onları sıraya koymuştu ve sırası gelen gazetesini alır ve tabana kuvvet koşar giderdi.

Kimse kimsenin müşterisini alamazdı. Herkesin kahvesi, sokağı, evleri belliydi. Ama sokaktan geçen biri seslenir de gazete isterse ona vermemezlik edemezdi kimse.

Gazetelerini satıp kartonu ve kayışı eve bırakıp başka bir işe giden ya da okulun yolunu tutan çoktu. Ortaokula gidenler bile vardı.

Bazen gazete kamyonu geç kalınca bağırıp çağırmalar, itişip kakışmalar çok oluyordu.

Hamdi Baba, ağzında sigara öksüre tıksıra gelir, içeriye girer ve şöyle bir bakardı.

– Tamam mı kızım?

– Tamam amcạ.

– Dağıt bakalım.

Kahve de ancak o sırada açılırdı. Aç gelen çocuklar birer çay veya soğuk havalarda oraya gelen Arnavut'tan salep içerlerdi.

Sabah ayazında o salebin üzerine biraz da tarçın ekildi mi kokusuna ve tadına doyum olmuyordu.

Baraka iki dükkân arasındaki boşluğa özen gösteril-

meden yapılmış, üstü oluklu saçla kaplı, önü camekânlı, kapalı bir yerdi.

Kışın, tepedeki oluklu dam insanın beynini donduruyordu.

Hamdi Baba takke ile çalıştığı hâlde nezle ve öksürükten kurtulamıyordu.

Yağmurlar başlayınca Gülçin,

– Bu böyle sürmez amca, dedi. Bir çaresini bulmak gerek. Kahveciler bu kadar kalabalığı ve gazete yükünü istemiyorlar, iyisi mi, burayı barınacak bir yer durumuna getirelim.

– Ben de öyle düşünüyorum, dedi. Ama masraflı bir şey olmasın.

Gülçin:

– İki taraf ve arkası sağlam, dedi. Tavan da hayli yüksek. Oraya bir tavan tahtası çaktıralım, sonra gerekirse bir gaz sobası yakarız, içerisi ısınır.

– Bir saatlik bir iş için bunca masraf yapılır mı?

– Ama istersen burada mecmua da satılır.

– Mecmua mı?

– Evet, ya. Yavaş yavaş bir iki raf yaparız. Sen toptancılardan defter kalem, hatta kitapçılardan roman da alırsın.

– Sonra da burada kapanıp kalayım, öyle mi?

– Kahvede oturuyorsun ya. İstersen yine otursun, dükkânda ben dururum.

– Dur be kızım, biraz düşüneyim.

Gündüzleri de Hamdi Baba'nın işi yok değildi. Kahvelere, bakkallara verilen gazetelerin parası, tek

tük müşteriye satış, sonra iadelerin sayılıp kamyonete verilmesi epeyce meşgul ediyordu adamı.

Zaten barakayı açıp kapayan bu kızdı. Anahtarı da Hamdi Baba ona bırakıyordu artık.

Gazetecilerin arasında küfür etmek yasaktı. Bunlar saçak altlarına sığınıp yağmurdan korunurken birbirlerine dağıtıcılıkla ilgili hikâyeler anlatırlardı.

Keçi gibi kara kuru bir kız varmış, gazeteleri yüklendi mi bir fırlarmış, Allah'ını seven tutmasın. Gazeteleri gideceği yere hemen yetiştirirmiş, ona şimendifer adını takmışlar.

Bunun gibi ne hikâyeler vardı. Öteden beriden topladığı eski gazeteleri koltuğunun altına sıkıştırıp sokak sokak dolaşan aklını kaçırmış zavallılar da varmış.

Hamdi baba bir marangozla konuştu, barakanın tavanına tavan tahtaları çaktırttı. Bu arada gazete saydıkları tahta masayı da genişletti. Artık gazeteleri yere koymayacaklardı. Duvarlara da sıra ile raflar yapıldı. Hava iyice soğuyunca bir gaz sobası aldılar.

Gülçin oraya yerleşti.

Saat yedide çocuklar çekilince Hamdi Baba'ya,

– Amca, diyordu. Ben de gazeteleri dağıtıp geliyorum. Sen bir çay içinceye kadar ben işimi görürüm.

Yüz kadar gazete alıyordu. Müşterileri belliydi. Apartmanlara giriyor, gazeteleri kapıların altlarından içeriye sürüyor, dairelere uğraya uğraya iniyor, bir başka apartmana giriyordu.

Borçla gazete alanlar da vardı. Gülçin cebindeki deftere, kime ne verdiğini günü gününe yazıyordu.

Sonra gazete satan bazı bakkallar da vardı. Onlara da erkenden gazete vermek gerekliydi. Çıraklarını yollamazlarsa onlara da gazetelerini Gülçin götürüyordu.

Şimdi kızın kazancı günde on bin lirayı buluyordu. Bu da onun için küçümsenecek bir para değildi.

Hasene Hanım, bütün hafta çalışıyordu. Zaten oturdukları oda o kadar güzel de değildi. Yaz günleri ne ise ama kışın pek çekilir kahrı yoktu.

Hasene Hanım, bir apartmanın arkasındaki bahçeye doğru bakan iki odası, mutfağı, tuvaleti olan küçük bir daireyi gözüne kestirmişti.

Ayda iki yüz bin lira. Aynı apartmanda oturan bu dairenin sahibi olan kadın ve kocası,

– Hasene Hanım, dediler. Nerede çalışırsan çalış ama akşamları işten çıkınca bize gel. İki kap yemek yapar, haftada bir gün de çamaşır yıkarsın. Sana o odaları yüz bin liraya verelim.

Pek fena değil, biraz daha geniş bir daire, ortağı yok. Üstelik kalorifer boruları da oradan geçiyor.

Hasene Hanım bunu Gülçin'e anlattı. O da hemen kabul etti. İki divanları, bir tahta masa ile iki sandalyeleri, bir sandıkları vardı. Şimdi biraz daha eşyaya ihtiyaçları vardı.

Hasene Hanım, aynı apartmanın bodrumunda bulunan bazı eşyalar için kat sahiplerine danıştı.

– O karanlık, farelerin cirit attıkları yerde bazı eşyalar var. Eğer verirseniz dolap gibi masa gibi bazı şeyleri ben alayım. Mal yine sizin, hiç merak etmeyiniz biz iyi muhafaza ederiz.

Buna kim razı olmaz. Zaten gözden çıkarılmış eşya. Hasene Hanım bunlardan işe yarayacakları silip süpürdü, tuttuğu odada uygun yerlere yerleştirdi.

Yavaş yavaş bir eve gerekli olan eşya, mutfak takımları, hatta bu arada bir buzdolabı bile mutfağa kondu. Sahibi modası geçtiği ve çok kar yaptığı için değiştirmek istemiş, çekçek arabası ile geçen eskiciler birkaç bin liradan fazla para vermemişler. Mal sahibi de,

– Sokağa atarım, gene de sizin gibi fırsatçılara vermem, demişti.

Sokağa atmamıştı ama Hasene Hanım'a vermişti. Kadın dolabın içini iyice temizledi, üstüne bir örtü koydu, artık yemeklerini orada saklayacaklardı.

Şimdi yavaş yavaş mutfak takımları da toplanıyordu. Çatal, kaşık, bardaklar, tabaklar, hatta bir çiçek vazosu.

Hasene Hanım birlikte yemek yerlerken Gülçin'e,

– Biz böyle mi olacaktık, diyordu. Nur içinde yatsın benim kocam hiç ilerisini düşünmezdi. Sanatkârdı, nalburdu ufak tefek şeyler de yapardı. Yapardı ama ölüp gidince ben on parasız kaldım ortada. Anacığının yanına geldim. Geldim ama kaç para eder. Senin rahmetli babacığın da aylıklı adam değildi. Şunun bunun işini yapardı. İnsan bugün kazandığını bugün yer. Çalıştığın sürece işler yolunda gider ama gözlerini kapadın mı ardında kalanlara Allah yardım etsin.

Gülçin unutamıyordu bir türlü,

– Sonra sıra anneme geldi değil mi, diyordu. Daha ben düşe kalka yürürken o Allah'a ruhunu teslim etti. Gülçin anne diye ağladı. Artık çığlık çığlığa ağlasın

istediği kadar, annesi yerden kalkıp gelemeyecekti.

Hasene Hanım:

– Sus kızım, diyordu. İçim parçalanıyor. Sen o günleri görmedin ki.

– Teyze ben görmedim de sen gördün. Küçük yaşımdan beri hep bunu anlattın. O kadar dinledim ki annemin yerde yatan hâli gözlerimin önünden gitmiyor.

Eski tip aynalı dolaplardan birini oturma odasına koymuşlardı. Bu dolabın içi daha boştu. Hasene Hanım'ın birkaç kat elbisesi vardı. Mantosu da oradaydı. Gülçin'in de keten ayakkabıları silinmiş, temizlenmiş dolabın altına konmuştu.

İşler bitip eve gidince ceketini kapının arkasındaki askıya asıyor, baştan geçme bir kazak giyiyordu.

Gülçin, Allah ne verdiyse masayı hazırlarken Hasene Hanım da gelir, ne kadar yorgun olsa, kardeşinin torunu olan kıza sevgi ile bakardı.

Bazen,

– Sen istediğin kadar oğlan gibi görünmeye çalış, diyordu Hasene Teyze. Elin ayağın ufak, yüzünün çizgileri çekici, endamın zarif.

Gülçin:

– Oğlan olmak isteyen kim teyze, diyordu. İş böyle gerektirdiği için ben de pantolon giyiyorum, erkek ceketi giyiyorum.

– Ben senin kız gibi giyindiğini hiç görmedim ki.

– Çok gördün teyze. Çöp bakacaklarımdan dizlerime kadar inen soluk, eski basma elbisesi ile az mı gezdim?

– Olsa yapmaz mıydım kızım.

– Şimdi işler değişti teyze. Gözümüzü yeni yeni açıyoruz. İnşallah şu dükkân işi olsun, daha çok paramız olur.

– Aman kızım borca girmeyelim.

– Sen merak etme.

Merak etmiyordu teyze.

– Ama bak, gittiğim yerlerde neler diyorlar. Sen sokaklarda ziyan oluyormuşsun. Evlerden birine kapılansan giyinir kuşanır, istediğinden fazla yer içer, cebin de para görürmüş.

– Allah razı olsun onlardan. Ben sokaklarda gezerken hangisi beni tuttu da okula yolladı. Bazı mahallelerin köpekleri vardır. Sofralarında balık kılçığı, pirzola kemiği, insan dişinin kesemediği kıkırdakları olunca akıllarına bu mahalle köpekleri gelir. Kapıyı açar, kuçu kuçu diye seslenirler. Bedava bekçilik yapan bu köpeklerden benim bir ayrıcalığım mı vardı? Adımı bile bana yakıştıramayıp, "Kız Emine!" diye bağırıp bakkala çakkala yollamaktan başka ne yaptılar? Tabii şimdi işler değişti. Yetişkin bir kız. Dönüp dolaşsın, sofra kursun toplasın, misafirlere kahve getirsin.

Hasene Hanım:

– Kızım, diyordu. O zaman çocuktun. Şimdi geliştin. Sokak sokak dolaşmaktan, gazete satmaktan hayırlı değil mi? Benim canım yok mu?

– Sen çaresiz kalınca çalıştın teyze. Bana da gücün yettiği kadar baktın. Ama ben hizmetçilik yapmak istemiyorum. Allah kısmet ederse seni de el kapılarında çalışmaktan kurtaracağım.

Hasene Hanım yemek yer yemez çıkıp mal sahibinin işini görmeye gidiyordu. Mutfakta yapılacak iş bırakmıyor, sabah karanlığında da kalkıp onların kahvaltılarını hazırlamak için çıkıyordu.

ORTAKLIK

Hasene Teyze hemen her sabah soruyordu:

– Kızım, evlerde çalışmak için senden haber bekliyorlar.

Gülçin hep aynı cevabı veriyordu.

– Kendilerine başka hizmetçi bulsunlar.

– Ben çalışıyorum da hizmetçi mi oldum?

– Teyze bu da o demektir. Ben iyi bir işe kavuşunca seni de bu kapılardan kurtaracağım.

Hasene Hanım akşam karanlığında yorgun argın,

– Emine, ne cehennemdesin gözü kör olasıca, başımın derdi, dediğini hatırlıyor, biraz utanıyordu.

Ama o günlerde de yırtık elbiseli, çöp bacaklı kız hakikaten başının derdi idi.

Gülçin daha ıslak duran kaldırımları çiğneyerek dükkâna gidiyor, kapıyı açıyor, sabahın ayazında ellerini ovuşturarak bir ayağının üzerinden öteki ayağına zıplayarak ısınmaya çalışıyor ve arabayı bekliyordu.

Erkenci çocuklardan birkaçı geliyordu oraya, salep içiyor ve omuzlarını oynatarak ısınmaya çalışıyorlardı.

Dükkân bayağı bir şeye benzemişti. Çocukların yardımı ile gazeteleri içeriye taşıyan Gülçin onları saymaya başlıyor ve bu arada da Hamdi Efendi geliyordu.

– Geldi mi gazeteler? Verelim çocuklara.

Her gazeteden kaçar tane verdiklerini Gülçin yazıyordu. Gazeteleri alanlar koşup gidiyorlardı.

Sabahın bu saatinde Hamdi Efendi gelince sobalarını yakar ve söylenirdi.

– Sen neden yakmazsın be kızım?

Gülçin:

– Neredeyse ortalık ısınır, diyordu.

Hamdi Baba bu çalışkan kızı seviyordu. Onun hatırı için tamir ettirmişti dükkânı.

Havaların soğuduğu ve okulların açıldığı sıra dükkâna destelerle defter, kalem, resim defterleri gibi çocuklara gerekli şeyler gelmeye başlamıştı. Okul çocukları bu erkek kılıklı Gülçin'i çok seviyorlardı.

Hamdi Baba daha sonra kitapçılardan çocuk dergileri de istemeye başlamıştı.

Bunların bir kısmı raflara sıralanıyor, bir kısmı da cam önüne konuyordu, çocukların görmeleri için.

Hamdi Efendi'nin bütün yayıncılarla ilgisi vardı.

Ona artık kitap ve roman da gönderiyorlardı. Ne kadar satarsa o kadarının parasını verirdi.

Gülçin artık sabahtan akşam karanlığına kadar dükkândaydı. Hamdi Baba yalnız sabahları uğruyordu.

Gülçin, kendi müşterilerini bir okul çocuğuna bırakmıştı. Gelen giden olmazsa roman ve dergileri okuyarak vakit geçiriyordu. Okuması çabuk ilerlemişti. Artık takılmadan gazetenin ince yazılarını ve romanları da okumaktan zevk alıyordu.

Romanlardan bir kısmını okumak için kiralayan genç kadınlar ve kızlar vardı. Bunlar bir miktar para veriyor ve romanları alıp çabucak okuyor ya da her zaman okumak üzere roman alabilmek için belli bir miktar parayı içerde bırakıyorlardı.

Birbirleriyle yarış eden kızlar epeyce kitap alıyorlardı. Beğendikleri kitabı birbirlerine anlatırlar ve Gülçin'den aldıklarını söylerlerdi.

Liseli genç kızlar ve genç kadınlar kiralık roman için bin lira veriyorlardı. Kimi bir gecede okur, kimi birkaç gün alıkoyardı.

Gülçin bazı gazeteleri de bir hafta kadar alıkoyup evlerinde biriktirmiş olanlara satıyor ve kendisinde olmayanları kamyonetteki çocuklara ısmarlıyordu.

İadeleri verdikten sonra dükkânda pek beklemeyen Gülçin erkenden eve gidiyordu.

Şimdi odalarının pencerelerinin perdeleri, iyi kötü ev eşyaları vardı. Dolapta az çok yiyecek bulunuyor ve Gülçin de gelirken evin ekmeğini alıyordu.

İşlerin iyi gittiği günlerde eve gelirken meyve filan da alırdı. Karlar yağmaya başlayınca eline eldiven de

almıştı. Kazağının üzerine ceketini giyiyor, kasketi de başına çekiyordu. Ayakları sağlam olduğu için soğuktan, yağmurdan korkusu yoktu.

Gelir gelmez sobasını yakmaya başlamıştı.

Gazeteler gelmiş olursa bekleyen çocukları dışarıda bekletmiyor, gazetelerini hemen verip yolluyordu.

Gülçin Abla, çevredeki dükkânlar ve mağaza sahipleri arasında sevilen biriydi. Kahveci hemen her sabah çırağı ile kıza bir çay gönderiyor, parasını almıyordu.

Hamdi Efendi öğleye yakın gideceği sırada da aşçının önünden geçerken Gülçin'in yemeğini ısmarlıyordu.

Bazen ciğer tavası, bazen döner, bazen bir kebap gelirdi.

Gazete satışlarında hayli kâr vardı. Bazı serseri çocuklar borç yaparlar sonra ortada görünmezlerdi ama çoğu bu işi ekmek parası olarak görüyor ve dürüst çalışmak istiyorlardı.

Gülçin müşteri olmadığı, okumadığı saatlerde düşünürdü. Annesini çok hatırlamıyordu. O annesinin karnındayken babası ölmüştü. Annesinin kardeşi olan Hasene teyzenin kardeşi okumuş bir kadınmış. Hatta yıllarca öğretmenlik yapmış. Hasene Hanım Gülçin'i ona benzetir,

– Rahmetli kardeşim de okumaya meraklıydı, derdi. Ama o okula gitti, liseden sonra öğretmen okuluna devam etti.

Hasene Hanım hayli yorgun bir kadındı. Burnunun iki kenarından çenesine uzanan iki buruşuk çizgi ağız kısmını yüzünden ayrı olarak gösteriyordu. Yanakları da buruşmuş ve sarkmıştı.

Talihsiz bir kadındı ki evlat sahibi olmamış ve eşinden bir dul aylığı alamamıştı. Üstelik hep kira evlerinde yaşamıştı.

Şimdi akşamları Gülçin'le bir şeyler yedikten sonra oturdukları dairenin sahibinin katına çıkıyor ve onların işlerini görüyor, bulaşıklarını yıkıyor, ertesi gün yiyecekleri yemeği hazırlıyor, geç vakit iniyordu aşağıya. O bu işleri yaptığı hâlde oturdukları dairenin sahibi olan kadın,

– Ne yapalım, sevaptır diye onları barındırıyoruz, diyordu.

Bu bir iyilik ve sevap işi değildi. Banyosu olmadığı, kalorifer dairesinin yanından girip çıkıldığı için salonsuz iki oda olan daireye o zamana kadar yüz, yüz elli bin liradan fazla veren olmamıştı.

Fakat Hasene Hanım duymamazlıktan gelerek ses çıkarmıyordu. İşi böyle konuşmak ve övünmek olan kadın,

– Hemen domuşup duruyorsun Hasene, diyordu.

Bunları işite işite Hasene Hanım bir gün boşaldı.

– Hanımefendi, dedi. Akşam sofranızı kurup bulaşıklarınızı yıkıyorum, kahvaltınızı hazırlıyorum, yemeklerinizi pişiriyorum. Bazen bu işler gece yarısına kadar sürüyor. Daha ne yapayım? Üstelik odada bizi bedava barındırdığınızı söylüyorsunuz.

Kadın kibirli ve azametli, böyle yüzlenmeye razı değildi.

– Öyle mi, dedi. Çıkın benim odalarımdan. En az üç yüz liraya kiraya verebilirim. İstediğim hizmetçiyi de tutarım.

Hasene Hanım Gülçin'e bu çekişmeyi söylemedi ama iyi bir yer aramaya başladı.

Odaların sahibi iki yüz bin liraya oturuyordu koca dairede. Aşağıdaki bazı odaları daireye almışlar ama oturamamışlardı. Önündeki apartmanın bahçesine bakan bu odalara kimse para vermemişti.

Hasene Hanım bu hanıma hizmeti kesince Gülçin kuşkulanmıştı. Hasene Hanım da daire aradığını anlattı. Eski apartmanın dükkânlarının üstünde, oturdukları daireye bitişik bir daire vardı. Gülçin bu odaların sahibi olan dükkâncı ile konuştu. İki yüz bine veriyordu adam. Sonra hiçbir masrafı da yoktu.

Bu haber hanımefendinin hoşuna gitmedi. Hasene Hanım'ı çağırdı.

– Ayol, dedi. İki lakırdı söylediysem incilerin mi döküldü? Zorun ne? Ben size iyilik yaptım.

Hasene Hanım terbiyesini bozmadı.

– Odalarınızı kiraya verip ayda iki yüz elli bin lira alacaksınız. İstediğiniz hizmetçiyi de tutacaksınız. Biz sizin kazancınıza engel olmayalım. İyiliklerinize teşekkür ederiz.

– Peki öteki daireyi kaça tutuyorsunuz?

– İki yüz bine hanımefendi, başka hiçbir masrafı da yok. Üstelik küçük bir banyosu da var. Giriş çıkış daha kolay.

– Pekâlâ öyle olsun, ben size verdiğim eşyayı alırım.

– Tabii hanımefendi, eski bir aynalı dolap vermiştiniz. İsterseniz onu bodruma götürelim, yoksa odanızda mı dursun?

– Odalarda dursun, daha başka bir şey vermedim mi?

– Hayır, vermediniz efendim, verdiklerinizi de iade edeceğim.

Hasene Hanım kapıcının eline biraz para verdi, bir gün işe gitmedi, toplanan eşyayı yandaki odaya taşıdı. Burada fazla bir değişiklik olmamıştı. Hakikaten giriş çıkışı daha kolaydı.

Hanımefendinin odaları da bir süre boş kaldı. Daha sonra oraya kapıcı kendisi taşındı ve ondan ancak yüz bin lira aldılar. Bunu da apartman kiracıları ve ev sahipleri ödüyordu.

Artık hanımefendi anlatıp duruyordu.

– İyiliğin karşılığı ancak nankörlüktür. Aklınız varsa kimseye yardım etmeyin. Zaten bunu da Hasene Hanım yapmazdı, erkek kılıklı torunu yok mu, onun işidir bu.

Hâlbuki giyinmesinden konuşmasına, nezaketine kadar herkes seviyordu Gülçin'i. Herkesin hoşlandığı bir kızdı.

Onun dükkâna gelip gidişini pencerelerden seyreden komşuları, bazen ellerini sallarlardı.

Daha küçükken o yırtık elbisesi, çarpık bacaklarıyla hepsine ayrı hizmet etmişti. Hasene Hanım'ın o hanımefendi ile arası açılınca hemen hiç o kata uğramamıştı. Şimdi apartmanda kendisine gece işi vermeye kalkanlar veya evdeki yaşlıyı ve hastayı beklemesini söyleyenler oluyordu.

– Hasene Hanım uzak bir yere gideceğiz, saat sekizde gel bizim ihtiyarı bekle. Yalnız kalmaktan korkuyor. Biz on ikide geliriz.

Hiçbir iş yaptırmadıkları hâlde böylece arada bir beş bin lira veriyorlardı.

Alışmışlardı buna. Sonra karı koca çalışanlar vardı.

– Hasene Hanım, diyorlardı. Bizde kalıverin bu pa-

zar, bir çorba, bir etli patates bir de pilav pişiriverin. Yetişebildiğin kadar da temizlik yaparsın.

Hasene Hanım kendi evi gibi çalışıyor, idaresi, tadı tuzu yerinde yemekler pişiriyor, hatta bulursa birkaç parça çamaşırı da yıkayıp ütülüyor, sökükler varsa dikiyordu.

O da bir ev kadınıydı. Vaktiyle iyi yaşamış ve hizmeti görülmüştü. Şimdi de hâlinden şikâyeti yoktu.

– Düşmez kalkmaz bir Allah, diyordu.

Onun en çok hoşuna giden şey, kardeşinin torunu Gülçin, öksüz ve yetim olan bu kızın yanında olmasıydı.

Becerikliydi Gülçin, sonra gönül almasını bilir, hatır sorar ve fedakârlıktan çekinmezdi.

Allah bereketini veriyordu. Defter satarak, kalem satarak, romanlardan, gazete dağıtımından bir şeyler kazanıyordu Gülçin.

Böyle sevimli, cana yakın bir kızı kim sevmez. Arada bir komşulardan biri alışveriş yaptığı camı açarak seslenıyordu.

– Ne yapıyorsun Gülçin Abla?

– Roman okuyorum.

– Kız ahlakın bozulur.

– Ahlakla ilgisi yok, insan romanlardan çok şey öğreniyor.

– Öteden beri kızlara ahlakın bozulur, roman okuma derler de.

– İnsan okumalı, oku da ne okursan oku. Okumayı bütün aileler âdet etseler, gazete satışları, roman satışları da artar. Nedense bizlerde okuma âdeti yoktur. Çocuklara da bağırırlar: "Roman okuyacağına dersine çalış."

– Doğru değil mi?

– Hayır, değil. Beni okula yollamadılar ama okuyorum işte.

– Haydi okumana engel olmayayım. Eyvallah.

– Güle güle.

Sürgülü pencereyi itip de iki lakırtı etmeyen komşu yoktu. İşlerini bırakıp geliyorlardı oraya. Bazen alışverişe gelenler onun küçük ve beyaz elini görünce,

– A, derlerdi. Sen kızmışsın ayol.

Bir kadın da bir gazete almaya gelir,

– Delikanlı, derdi. Şuradan bir peçete ver bakalım.

Gülçin erkek olsaydı daha fazla mı para kazanırdı dersiniz? Hayır, bu erkek kıyafetli kız, tatlı dili ile nezaketi ile para kazanıyor, komşuları ona toz kondurmuyorlardı.

Yavaş yavaş Hamdi Baba'nın işlerini iyice kavrıyor ve gazete kamyonetleri ile gazete idarehanelerine giderek görevli memurları ile görüşüyor, kitapçıları dolaşıyor, Ankara Caddesi'nin kitap satıcılarını yakından tanıyordu.

GÜLÇİN YALNIZ

Hamdi Baba memleketi olan Bursa'ya giderken çarşıdaki barakadan bozma dükkânı Gülçin'in üstüne yapmıştı.

Zaten bu dükkâna geçici bir baraka diye bakanlar iyi para vermemişlerdi. Hamdi Baba bu dükkânlar arasındaki bir oda kadar yeri Gülçin'e satmış gibi muamele yapmıştı.

Gülçin yalnız kalınca gazeteleri eskisi gibi satmaya devam etti. Bu arada bazı yayımcıların gönderdikleri kitapları da raflara dizmişti. Semtte başka kitap satıcısı bulunmadığı için bu kitapları kârlı bir şekilde hem satıyor hem de kiraya veriyordu.

Hamdi Baba'nın bu işten çekilmesi bazı gazete satıcılarını bu semte de sokmuştu. Artık Gülçin'e daha az gazete geliyordu. Fakat o kendi semtindeki bakkallar, berberler gibi müşterileri çok ve bekleme salonu olan muayenehanelerin gazetelerini yine vaktinde dağıtmaya devam ediyordu. Bu defa artık iade de vermiyorlardı.

Herkesle iyi geçindiği için komşuları ve diğer müşterileri gazeteleri kendi dağıtıcılarından almalarını isteyen kimselere,

– Geçinmek için çalışan bir kızın elinden ekmeğini almaya utanmıyor musunuz, diyorlardı.

Gülçin daracık dükkâna daha çeşitli mal doldurmanın çarelerini arıyordu.

Müşterileri okumaya alıştırdığı gibi iğne, iplik, birkaç çeşit yün, düğme, pudra gibi şeyleri de satmaya başlamıştı.

On yedi yaşına gelince kasketi başından çıkarmıştı. Şimdi saçları yüzünün iki yanını dolduruyordu. Kulaklarında küpeler vardı. Ama yine yazın gömlekle, kışın kazak ile geziyor, nazik davranışları yüzünden Gülçin ablalığını koruyordu.

Yabancı bir adam gelip biraz fazlaca dursa, karşı kahveden veya yandaki dükkândan bir iki kişi çıkıp gelir,

– Gülçin Abla, derlerdi. Bir şey mi var?

Yaşı elliyi aşmış, sakal koyuvermiş ve şişmanlıktan

bacakları ayrık ayrık yürüyen diğer dükkâncılar, muayenehanesi olan hekimler, berber salonunun devamlı müşterileri, onu tanıyan herkes ona Gülçin Abla diyordu. Semtte iki ilkokul vardı. Gülçin bu okulların öğrencilerine defter, kalem gibi kırtasiye malzemelerini sattığı gibi okullar açılmadan önce bir iki top siyah saten de getiriyordu.

Bazen karşıya geçmesi gerekirse tanıdığı öğretmen ona,

– Abla Ankara Caddesi'ne geçeceğim, orada işin varsa sen de gel işini gör.

Gülçin kepengi indirdiği gibi arabaya atlayıp gidiyordu.

Para vermeye kalksa,

– Canım ablam benim, derdi. Senin canın sağ olsun. Artık bir tek ablamızdan da mı para alacağız?

Gülçin'i sevmeyenler de vardı. Bunların başında evvelce odalarında oturdukları hanımefendi geliyordu. Üzerinden bir yıl geçtiği hâlde o odaları kimse tutmamıştı. Kapıcı bile orada oturmaktan memnun değildi.

Kadın komşularla konuşurken,

– Böyle kadının yanında büyüyen kızdan hayır mı gelir, diyordu. Erkek mi kız mı belli değil. Hep gazete satan çocukların arasında yaşayıp durdu. Şimdi de sözde dükkânda çalışıyor. Kıyafetini de değiştirmiş. Küpeleri takmış, saçlarını da koyuvermiş.

Kadın iddia edip duruyordu.

– O en az on yedi yaşında var. Rahat durur mu sanıyorsunuz? Ben yönetici olsam onu hemen atarım bu apartmandan.

Fakat apartmanda oturanlar kadının bu dedikodusuna katılmıyorlardı.

Aklı başında olanlar,

– Kızın ne suçu var? Dükkân açmış çalışıyor. Kadın da gücü yettiği kadar çalışıyor. Bunları apartmandan atmak için uğraşmanın âlemi var mı?

Hanımefendi bunu söyleyen adama ağzını açıyor, birtakım yalanlar uyduruyor, sonra da çekip gidiyordu.

Huysuz kadının ahlakını herkes biliyordu. Onun arkasından,

– Yorgun argın gelen kadını gecenin on ikisine kadar çalıştırdığını unutuyor, diyorlardı. Hasene Hanım artık ona iş yapmadığı için dünyanın en kötüsü oldu.

Karşı komşusuna hanımefendi,

– Ayol görmüyor musunuz? Saçlarını salıvermiş, küpeleri de takmış, neden süsleniyor bu kız?

Komşu kadın bağırmıştı.

– Komşucuğum, demişti. Sen bu yaşa gelmişsin, kime süsleniyorsun? Bu küpeleri kimin için takıyorsun? Süslenmek bir başkası içinse o zaman sizin de tasarladığınız biri var demektir.

Kadın, bu sözler karşısında yerinden fırlamış ve çıkıp gitmişti. Ama bu olayı apartmana bir başka türlü anlatmaktan çekinmedi.

Aşçıları, hizmetçileri olan, konaklarda büyümüş bir kadınmış, soylu bir insanmış. Komşusu kendisini çekemiyor, Hasene Hanım'la Gülçin'le bir olup kendisine iftira etmeye kalkıyormuş. Hasene Hanım bu olanları çalışmaya gittiği yerlerden öğreniyordu.

Hakikaten erkeklerin içinde bir dükkân sahibi olup

çalışmak çok zordu. Büyükler onu ne kadar sevseler ve korusalar da serseriler de vardı. Bunlar dükkânın önünden ayrılmıyorlardı, çene çalmak, ahbaplığı ilerletmek istiyorlardı.

Gülçin böyle ayak altında, çarşı ortasında çalışmanın doğru olmadığını anlıyordu. Yavaş yavaş gazete işini bırakmaya başladı. Bunu komşularına da anlattı.

Gülçin alacaklarını toplamaya başladı. Semtte gazete satan bir adam Gülçin'in dükkânına yedi milyon lira vermeye kalktı. Komşular bunu arttırdılar ve adamı on milyona razı ettiler.

Gülçin de eve çekildi.

Parayı bankaya yatıran kız şimdi bir iş arıyordu. Aynı cadde üzerinde bulunan eczanenin sahibi, ihtiyar bir adamdı. Bazen eczaneyi açamazdı.

Gülçin ona bir teklifte bulundu. Eczanenin uygun bir yerine bir camekân koyacak, orada ufak tefek eşya satacak, eczacıya da yardım edecekti.

İki hafta kadar işsiz kalan Gülçin, artık daha temiz bir işe el atmış oluyordu.

Tuvalet malzemesi, çocuk çamaşırları, ayna, tarak gibi aranan şeyleri satıyor, ilaç almaya gelenler onun yerleştirdiği camekânı seyretmekten kendilerini alamıyorlardı.

Kremler, tıraş malzemesi, diş fırçaları, bazı kokular, gözlük çerçeveleri bulunduruyordu.

Eczacı bazen hiç gelmiyordu. Gülçin geç vakitlere kadar çalışıyor, müşteri bekliyordu.

Kendisini hizmetçi gibi almak isteyen hanımefendi, apartmanın penceresinden ayrılmıyor, eczaneye girip

çıkanları kolluyor, kendisine bir şey gerektiği zaman,

– Gülçin'in çalıştığı eczaneden alma, diyordu. Başka yerden al.

O çevrede bulunan apartman sakinleri Gülçin'e müşteri oluyorlardı.

Gülçin nelerin arandığını bildiği, orada da ufak tefek şeyler satan bir mağaza olmadığı için aranılan her şeyi bulunduruyordu. Tığlar, şişler, nakış ipleri, saat kayışları, gözlük gibi çeşit çeşit eşya.

Bir köşede de romanları vardı. Bunları kira ile okutuyor, eczacının işleri de daha iyi gidiyordu. Eczacı yaşlı ve tembeldi. Eczacılığı Gülçin bilmezdi ama eczanede olduğu için nelerin arandığını görüyor.

– Niye bulundurmuyorsunuz bey amca, diyordu.

– Kim uğraşacak kızım, diyordu ihtiyar adam. Ben tuhafiyeci değilim, eczacıyım.

Tatil günlerini ve gece nöbetlerini de kabul etmiyordu. Diğer taraftan bir müşteri geliyor,

– Eczacı bey yok mu, diyorlardı.

– Arkada uyuyor.

– İlaç alacaktım da.

– Reçeteyi verin bana.

Gülçin artık reçeteleri de okuyor ve ilaçları buluyordu. İhtiyar adam öğle uykusundan kalkıp da çekmecesinde para görünce,

– Ne sattın kızım, diyordu.

– Reçete paraların yanında.

– Yanlış bir şey yapmadın ya.

– Şimdiye kadar yapmadım amcacığım.

Küçük çocuk oyuncakları da vardı. Her türlü otomo-

billerin küçük modelleri, helikopterler, kurmalı arabalar, pilli oyuncaklar ve bebekler.

Gülçin, hediyelik eşya, mendil, çorap gibi şeyleri de satıyordu. Okuduğu romanı getiren oradan bir şey almadan gitmezdi.

Hasene Hanım'ı da çalıştığı yerlerden yolluyorlardı. Yüzü gülerek geliyor, Gülçin'den alışveriş ediyor, ihtiyar eczacının da hatırını soruyordu.

İhtiyar adam gelmediği günler kızı veya yaşlı olan karısı geliyor, eczane kapanmadan önce o günkü ecza satışından toplanan paraları istiyorlardı.

İhtiyarın bir de emekli maaşı ve apartman dairesi vardı. Bu eczane hem bir meşguliyet oluyor hem de geçim masraflarını karşılıyordu.

Artık Gülçin eczanenin ilaç eksiğini de tespit ediyor ve adamla konuştuktan sonra liste yaparak depolardan getirtiyordu.

Eski çalıştığı yerden gelen esnaf,

– Oldu mu Gülçin Abla, diyorlardı. Bizleri büsbütün attın başından. Böyle mi olacaktı? Gözlerimiz seni arıyor.

Eczacı Kadri Bey, yaşlılığın da etkisi ile pek geçimli bir adam değildi. Gülçin'le alışveriş etmeye gelenlere kızıyor ve,

– Burası eczane mi yoksa tuhafiyeci dükkânı mı diyordu.

Gülçin ne kadar alttan alsa bu adamı memnun edemiyor ve böyle birlikte çalışmanın pek mümkün olamayacağını anlıyordu.

Hasene teyzeye bunu anlattığı zaman kadın,

– Sabırlı ol kızım, diyordu. Bak gazetecilikten kurtuldun. Başında oradakiler gibi serseriler yok. Gelenler temiz pak insanlar.

Oturdukları apartmanda ve komşu apartmanlardaki herkes Gülçin'in çalışmalarını ve kendisini kurtarmak için çırpınışlarını görüyor ve,

– Okul yüzü görmeyen bir insan böyle işlerden ne anlar, diyorlardı.

En huysuzlarından olan ve kendisine hanımefendi dedirten o hanım,

– Aptal kız. Benim yanımda kalsaydı adam olurdu, diyordu. Ama ona iyi insanların yanında yaşamak iyi gelmiyor. İlle şununla bununla çene çalacak. İyi ki almadım yanıma.

İş böyleyken Gülçin'in yanağının iki yanını çevreleyen ve yüzüne ayrı bir güzellik veren küpelerine bile hayretle bakıyorlardı.

Bu erkek kıyafetli kız, arsada bir taşın üstünde oturarak takunyacıyı seyreden bakımsız kız mıydı?

Onu arsadaki banka sırasına oturtmayan erkek ve kız öğrenciler, şimdi şaşkına dönüyorlardı. Ona hâlâ Emine diyenler vardı. Ama o şimdi Gülçin'di. Teyzesi de şimdi ondan bahsederken Gülçin diyordu.

Gülçin'in eczaneyi soyduğunu, yanlış ilaç verdiğini, Kadri Bey'i aldattığını söylüyorlardı. Ama onu denemek için alışverişe gelen kızlar ve oğlanlar onun son derece nazik, terbiyeli ve anlayışlı bir kız olduğunu anlıyor ve kızın etkisi altında kalıyorlardı.

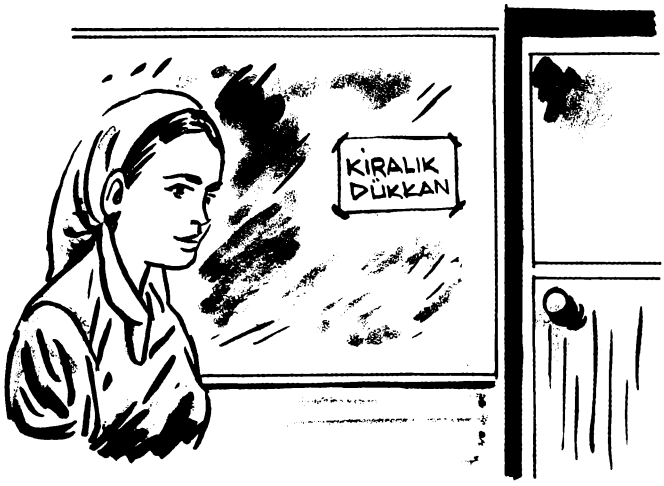
Alışverişe girdikleri sırada ilaç almak için bir gelen olursa Kadri Bey reçeteyi ona uzatıyor,

– Gülçin şuna bir bak, diyordu. Ne istiyorlar, gözlerim bu ince yazıları seçemiyor.

Gülçin hemen reçeteyi alıyor, yazılı olan ilacı hiç aramaya gerek kalmadan eczacıya veriyor, reçete kâğıdına da ilacın fiyatını yazıyor, müşteriden aldığı parayı sayarak Kadri Bey'in önüne koyuyordu.

Bunun gibi olaylar apartmanlarda anlatılıyordu. Yine de kızın eczacıyı avucunun içine aldığı söyleniyordu.

İŞSİZLİK

Kadri Bey beklenmedik bir zamanda ölünce eczane kapanmış, hatta Gülçin'in vitrinleri, kendisine ait birçok eşyası da ölüm dolayısıyla eczanede kalmış ve Gülçin çok az bir kısmını alıp kaldıkları odaya götürebilmişti.

Semtte başka eczane yoktu ve Kadri Bey'in çocukları Gülçin'i bir eczacı kalfası sayarak onunla hiç ilgilenmemişlerdi.

Şimdi apartmandakiler ve Gülçin'e para kazanmayı yakıştıramayanlar kızın işsiz kalmasına seviniyor,

– İğreti ata binen çabuk iner, diyorlardı.

Yine Hasene Hanım'a,

– Görmüyorsun ki Gülçin'in böyle dışarıda çalışması işe yaramıyor, diyorlardı. Senin de canına yazık, biraz temizlik öğrensin de sen de dinlen.

Gülçin'i hizmetçi olarak yanına almak isteyenler çoktu. Okul görmemiş bir kız böyle satıcılık yapmayı, sokakta çalışmayı kolay mı sanıyordu?

Eczane kapandı, daha sonra eczanenin içindeki mallar bir kamyonete konup götürüldü. Gülçin bu götürülen eşya arasından kendisine ait olanları kurtaramadı.

Birkaç gün sonra da dükkânın kapısına kiralık dükkân yazısı yapıştırıldı.

Gülçin bir milyon liraya yakın masraf yapmış, ufak tefek eşyaya yatırmıştı bu parayı.

Şimdi on sekiz yaşına gelmişti. Bayii satışından elde ettiği parayı bankaya yatırmıştı. Gülçin yaptığı masrafları bu on milyondan eksilen paranın üstüne koymuştu ve yeni bir işe hazırlanıyordu.

Yandaki küçük daireye şimdi iki yüz bin lira aylık veriyorlardı.

Hasene Hanım buna çok üzülmüştü.

– Kızım, diyordu. Gördün mü başımıza geleni? Sen işsiz kalınca kirayı da arttırdılar, bari sen de kibri bırak da temizlik işlerine bak.

Gülçin:

– Değişen bir şey yok teyze, dedi. Bankada paramız var. İkimiz de boş otursak dört beş sene kimseye el

açmayız. Bütün bu dedikoduların sebebi hep benim. İlle ben onlara hizmetçilik yapayım. İlle benim burnum sürtülsün. İsterlerse bu odalarından da atsınlar. Sen hiç tasa etme. Okumayanlar da hayatlarını kazanabilirler.

Bir ay geçmeden çarşı içinde yeni bir eczane açılmıştı. Kocası hekim olan bir hanım açmıştı bu eczaneyi. Bir bahane ile oraya giren Gülçin, kendi vitrinlerini ve tokalarını orada görmüştü.

Kadri Bey'in eczanesinin yerine bir ayakkabıcı taşındı. Bu adam ısmarlama ayakkabı yapıyordu.

Geçimsiz ve sinirli bir adamdı. Müşterilerle daima çekişiyor, yaptığı ayakkabıları beğendiremiyordu.

İki yüz bin liraya tuttuğu bu dükkânda ancak üç ay çalışabildi. Bundan sonra yine dükkânın kapısına kiralık yazısı yapıştırıldı.

Gülçin bu dükkânın sahibi kadınla iyi görüşürdü. Eczanede çalışırken kadın her ay gelir Gülçin'den alırdı parayı. Gülçin kalktı aynı apartmanın üst katında oturan bu kadının dairesine çıktı.

– Teyze, dedi. Dükkânı ben tutmak istiyorum.

Kadın:

– Ne iş yapacaksın, dedi.

– Kadri Bey'in yanında çalışırken sattıklarımı yine satarım. Benim müşterilerim vardı.

– Yapamazsın kızım, burada böyle şeyler satılmaz.

– Öyleyse ben başka bir yerde dükkân açarım.

Aradan bir ay geçti. Bir gün dükkân sahibi kadın apartmana gelerek Gülçin'i buldu.

– Kızım, dedi. Ben müşteri bulamadım. İki yüz elli bin liradan tutarsan sen tut.

Gülçin buna razı oldu. Dükkânın anahtarını aldı, içerisi toz toprak içinde kalmıştı. Kösele ve ayakkabı boyası kokuyordu.

Gülçin iki gün çalışarak gerekli temizliği yaptı. Çarşıdaki marangoza bir vitrin ısmarladı.

Hasene Hanım telaş içindeydi ama kıza söz geçiremiyordu. Apartmandakiler gülüp duruyorlardı.

– Eczaneden kazandığı birkaç kuruşu da burada eritecek. Eee, okul yüzü görmemiş bir kızdan ne beklenir!

Hazırlık bir ay kadar sürdü. Komşular,

– Hani ya, diyorlardı. Gülçin, dükkânı açacaktı, nerede kaldı?

Hasene Hanım bu dedikodulardan usanmıştı.

– Başka konuşacak konu kalmadı mı, diyordu. Bu kızla ne diye uğraşıyorsunuz? Okuyamadıysa kabahat onun mu? Başta ben suçluyum. Sonra da bu apartmanda oturan aileler suçlu. Kızcağızın kendi çocuklarınızla birlikte aynı okula gitmesini çekemediniz, bir olup da okula vermediniz.

Hasene Hanım'ı darıltmak da istemiyorlardı. Temiz ve hamarat bir kadındı. On yıldan fazla olmuştu apartmana geleli. İyice denemişlerdi.

Bir süre apartmanda Gülçin'den başka konuşulacak bir konu kalmamış gibiydi. Kız evde otursa birbirlerine soruyor, sokağa çıksa ardından bakarak nereye gittiğini, kimlerle ilgili olduğunu soruyorlardı.

Gülçin'le aynı yaşta olan oğlanlar, kızlar liseyi bile bitirmemişlerdi. Kızlar içinde kıskananlar bile vardı. Oğlanlar Gülçin'i giyinişi ve terbiyesi yüzünden seviyorlardı. Güzeldi, ne giyse kendisine yakıştırıyordu.

Onunla ilişki kurmaya kalkanlar vardı ama o kendi apartmanındakilerle anlaşamazdı. Onlar bankanın arsaya koyduğu sıraya bile onu oturtmamışlardı.

Haftalarca bir taşın üstüne oturarak takunyacı dede ile dertleşmişti.

Onların yarısını yiyip yarısını yere attıkları simitlerini ve kâğıt helvalarını hiçbir zaman yerden alıp yememişti.

Bazen ihtiyar takunyacı kalkar, yere atılmış bir yiyeceği alır, bir kenara koyardı.

Gülçin ne kadar aç olsa da aldırmazdı.

Takunyacı bazen zeytin ekmek yer, bazen de üzüm alırdı. Bir gün kese kâğıdını Gülçin'e vermiş, çeşmede yıkamasını söylemişti.

Gülçin kâğıdın altına bir delik açarak çeşmede yıkayıp adama getirmişti. Takunyacı büyük bir çitmik üzümü ayırarak,

– Al kızım, demişti.

Gülçin:

– İstemem, demişti.

– Gücenirim ama Emine.

Gülçin salkımı almış, birer birer koparark yemişti. Bir gün de takunyacıdan iki zeytin kabul etti. Hemen hemen bütün ikramlar işte bunlardan ibaretti.

Nereye kaybolmuştu, nereye gitmişti bu adam? Gülçin bu yumuşak bakışlı ihtiyarı çok sevmişti. Anlayışlı, hatır, gönül bilen bir insandı.

Kim bilir ne oldu?

Gülçin kibirli değildi. Dükkânının önünü süpürdüğü manava, bakkala gitmekten çekinmiyordu.

Bunlar az okumuş insanlardı. Ne zaman Gülçin

onlardan birine gitse, yerlerinden kalkarlar, seslerini tatlılaştırarak,

– Gel bakalım Gülçin Ablam, bir isteğin mi var, derlerdi.

Oralarda dolaştığını görenler,

– Korkarım dükkânı süpürmeye başlayacak, diyorlardı.

İşsiz kaldığı sürece alışverişi Gülçin yaptı. Eski ahbaplarıyla selamlaştı, alacağını aldı.

– Parayı bir işe girince verirsin, diyenlere,

– Sağ ol, diyordu. İleride parasız kalırsak rica ederiz.

– Gülçin Abla dükkân senin, diyorlardı.

Düşkünlüğü sırasında seslenerek bir şeyler isteyen bazı hanımlar, onun eve geleceği saati bildikleri için Hasene Hanım'a sesleniyorlardı.

– Emine kasaptan bize kuşbaşı et alsın.

Hasene Hanım:

– Ben gidip alayım, diyordu. Gülçin almaz.

– Neden almazmış?

– Mikroplu diyorsunuz ya.

Ne konuşulursa Gülçin'in kulağına gidiyordu. Artık bütün apartman halkına karşı idi. Yanından geçenlere selam vermez, seslenenlere aldırmazdı.

– Haspa, diyorlardı. Nesine acaba? İnsan giyinmekle adam mı olurmuş? O burnu elbette sürtünecek.

Sonra Hasene Hanım'a hatırlatıyorlardı.

– Esnaf, kızın eski ahbabı. Veresiye alışveriş yaparsa sen bunun altından kalkamazsın.

Hasene Hanım:

– Biz paramız olduğu kadar, paramızı vererek alış-

veriş yaparız, diyordu. Gülçin veresiye bir şey almaz.

Son zamanlarda üzerlerindeki katta oturan hanımlardan biri kalkıp belediyeye şikâyet etmişti.

Bir gece, geç bir saatte bir belediye memuru kapıyı çaldı. Adam içeriye girdi. Sağa sola bakındı. Ne televizyon vardı ne de radyo.

Yönetici de birlikte gelmişti. Hasene Hanım yöneticiye,

– Beyefendiyi kapıcıya götürünüz, dedi. O hanımefendinin sesinden rahatsız olduğu televizyon bizde yok. Ama kendileri gece yarılarına kadar üstümüzde hora tepiyorlar. İnsanın gözüne uyku girmiyor.

Tam o sırada da bütün katlardan duyulan bir müzik sesi kaplamıştı ortalığı. Yönetici ile belediye zabıtası memuru yukarıya çıktılar. Memur dört beş kişinin dans ettiği salona girerek,

– Hanımefendi, dedi. Belli bir saatten sonra komşularınızı rahatsız edecek kadar televizyonunuzu açmayınız. Aşağıda uyuyan insanlar vardır.

Ertesi gün bir toplantı yapılmasını isteyen kadın, haykırmaya başlamıştı.

– Bizi şikâyet eden bu karıyı da kızını da istemiyorum bu apartmanda. Bizi şikâyet etmişler. Utandım davetlilerimden.

Yönetici hemen:

– Şikâyet eden sizsiniz. Şikâyetiniz üzerine geldi memurlar. Biz memurla birlikte oradayken tavan başımıza yıkılacaktı.

– Biz medeni insanlarız, dedi Hanım. Bizim gece hayatımız vardır.

Evin erkeği eşine çıkışmıştı.

– Hanım, bu Hasene Hanım'la kızına neden düşman kesildin anlamıyorum?

Ama Hasene Hanım'ın temizlik yaptığı dairelerdeki kadınlar,

– Aldırma, diyorlardı. Keskin sirkenin zararı küpünedir.

Gülçin evde kaldığı günlerde, el yazısını daha güzelleştiriyor, bütün edebiyat kitaplarını, şiir kitaplarını okuyordu.

Okumaya merakı olan kızlar, onun gazete satışı sırasında roman kiraladığını da biliyorlardı.

Bunlardan bir kısmı onların o küçük dairelerine girmiş ve Gülçin'in bir hayli kitaba sahip olduğunu görmüşlerdi.

Eczaneden alıştıkları gibi ona Gülçin Abla diyorlardı.

Gülçin okul yüzü, öğretmen yüzü görmemişti ama onun içinde öyle bir gayret ve okumaya karşı bir hırs vardı ki ulaşabildiği herşeyi okuyor ve bazı hesapları da kolaylıkla yapıyordu.

Açacağı dükkân için bazı vitrin şekilleri çizdiği gibi satış listesi de yapıyordu.

Apartman komşuları sinsi sinsi alay ededursunlar, o ısmarladığı dolapları yavaş yavaş yerleştiriyor, kepenkleri kapalı olduğu hâlde içeriye boya yaptırıyor, cila yaptırıyor, sonra vakit buldukça bir taksi ile bazı paketleri getirip dolaplara yerleştiriyordu.

Bazen içeride çalışırken kepengi vurarak dükkânın tutulup tutulmadığını soruyorlardı.

Toptancılardan alıp getirdiği paketler, dükkânın

ardındaki depoda bir hayli yüksek bir yığın oluşturmuşlardı.

– Senin kız ne yapıyor o dükkânda?

– Hazırlık yapıyor, diyordu Hasene Hanım.

– Bu ne bitmez hazırlık. Kepenkleri kapalı tuttuğu için insan bayağı kuşkulanıyor.

– Benim torunumun kızı için kimsenin iyi bir şey düşündüğünü bugüne kadar görmedim hanımefendi.

– Görmezsin tabii. Dünyanın serserisini gazete satacağım diye başına toplamıştı. Kıyafetini görmüyor musun?

– Görüyorum hanımefendi. O da bütün semtin genç kızları ve hanımları gibi pantolon giyiyor.

GÜLÇİN İŞ BAŞINDA

Sabahın erken saatinde pencerelerden bakan hanımlar Gülçin'in içinde çalıştığı dükkânın açılmış olduğunu gördüler. Bakkal, kasap, manav gibi esnafın gönderdikleri kocaman çelenk ve sepetleri çiçekçiler dükkâna taşıyorlardı.

Sokağın bir kısmı çiçeklerle dolmuştu. Çarşının kasabı, berberi, manavı, berberi önlerinde iş önlükleri ile dükkâna girip çıkıyor, birbirleriyle konuşarak işlerinin başına gidiyorlardı.

Gittikçe artan bir kalabalık dükkâna girmeye çalışıyor, bir kısmı karşı binanın önüne sıralanarak oradan bakıyorlardı.

Yazın ilk aylarıydı. Dükkânın kepenkleri kalkmıştı. İçeride ışık yanıyor, insanlar sürekli girip çıkıyorlardı.

Hanımlar birbirlerine,

– Bu deli kız kim bilir kimleri kafese koydu, diyorlardı.

Gülçin'le arası açık olmayan bir iki komşu sokağa çıktılar, kalabalık arasında güçlükle kendilerine yer açtırarak dükkâna girdiler.

Gülçin içleri çeşitli eşya ile dolu olan camekânların ardında ayakta durarak gelenlerle tokalaşıyor, güler yüzle onlarla konuşuyor, onlara çekmecesinden aldığı bir şeyi veriyordu.

İki komşu hanım da sıraya girdiler. Onlar da,

– Uğurlu kademli olsun, dediler.

Gülçin, şirin bir yüzle onlara baktı ve uzattıkları ellerini sıkarak onlara da o küçük hediyesini verdi.

Gülçin onlara da,

– Sağ olunuz, şeref verdiniz efendim, dedi.

Güç hâlle yol bulup dışarıya çıkan kadınlar dükkânın kalın camı üzerine renkli yazı ile "GÜLÇİN ABLA'NIN YERİ" yazısı ile karşılaştılar. Bunun yanında bu iş yerinde satılan eşyaların adları sıralanmıştı.

Tuvalet malzemesi, gözlük çerçeveleri, bütün dikiş araçları, kurdeleler, her çeşit iplikler, taraklar, diş fırçaları, kremler, pudralar, saç boyaları, çocuk çamaşırları, emzikler, hediyelik mendiller, bayan çamaşırları, eldivenler, yemeniler.

Daha neler neler yazılıydı. Komşu kadın merakla okurken öteki kolundan çekti.

– Çiğneneceğiz ayol, ayak altında dolaşmayalım.

Apartmana girerken oradan çıkanlarla karşılaştılar. Onlar da merak etmişlerdi, bakmaya gidiyorlardı.

Bu hanımlar sabredemediler, ceplerine attıkları o küçük hediyelere baktılar. Bunlar mini mini birer şişe idi. Bunun içinde menekşe rengi bir su vardı ve hafif bir mor menekşe kokusu çıkıyordu.

Apartmanda da başka bir şey konuşulmuyordu. Bu deli kız nereden bulmuştu bu kadar çeşitli eşyayı? Vitrinleri nasıl doldurmuştu bunlarla? Kiminle ortaktı, buna para mı dayanırdı?

O gün akşama kadar Gülçin'in iş yeri doldu taştı. Her çıkanın elinde küçük bir şişe vardı ve bunu kokluyorlardı.

Caddeye bırakılan çelenklerden kopardıkları bir karanfili veya bir gonca gülü yakasına, bluzuna iliştirenler çok memnun görünüyorlardı.

Girip çıkanların hepsi Gülçin'e dikkat etmişlerdi. O zamana kadar kıza bu güzelliği yakıştıramamışlardı. Üzerinde yine erkek elbisesi ve bluzuna uygun bir kravat vardı. Yüzünü boyamamıştı ama kulaklarındaki küpeler onun güzelliğini artırıyordu. Saçları omuzlarının iki yanında bukleler hâlinde sarkıp omuzlarına kadar iniyordu.

Dükkâna girip de eli boş çıkan yoktu. Hepsi o küçük menekşe kokan şişelerden almışlardı.

Öğleden sonra bu kutlama töreni kesilmiş, içeride ancak birkaç çiçek sepeti kalmıştı.

Gülçin'den alışveriş yapıyorlardı, aspirinden takma

kirpiğe, firketeden tokaya, saç tarağından, tuvalet malzemesine kadar birçok şey alıyorlardı.

Bazı kimseler Gülçin'e yok dedirtmek için akıllarına gelen her şeyi istiyorlardı.

– Tırnak makası var mı?

– Yüksük var mı?

– Ayakkabı bağı var mı?

Gülçin hepsine,

– Var efendim, buyurun, diyordu.

Saat kayışı alanlar, mavi boncuk, aspirin, küçük otomobiller arayanlar şaşıyorlardı bu işe.

Bir süre dükkânlarının önünü süpürttükleri bu kızı dükkân sahibi olarak gören esnaf,

– Helal olsun kıza, diyorlardı.

Sadece alışveriş yapmak için oraya gidiyor, akıllarına ne gelirse alıyor ve parasını veriyorlardı.

Esnafın bu olgunluğuna karşılık, hanımlardan bir kısmı bir evde toplanarak dedikodu yapıyorlardı.

– İki günde sermayeyi kediye yükler.

– Onun sattığı çoraplara güvenim yok.

– Hâlâ o kıyafetle.

– Ne olacak sokak kızı, ticaret yapmasını bilmiyor ki.

– Kim güvenebilir de ondan bir şey alır?

Fakat akşam karanlığına kadar dükkân açık kalmış, içindeki bol ışık caddeye yayılmıştı.

Bir iki gün apartmandaki her hanım mor menekşe kokusu içindeydi. Hanımefendi de dairesinde,

– Öööö, diyordu. İçim bulandı.

Ama penceresinden görebildiği kadar dükkâna bakıyor ve,

– Aaaa, kasap da orada, berber çırağı da orada, diyordu.

Hanımlar tırnak cilası almışlar, başlarına incili tokalar, taraklar takmışlardı.

Çarşı içindeki eczaneye giden bir iki hanım sormuştu:

– Siz oje satmıyor musunuz?

Eczacı kız,

– Satıyoruz, dedi.

– Gülçin de satmaya başlamış. Bu size zarar vermiyor mu? Gözlük çerçevesinden aspirine kadar her şey var.

– Bunları bakkal da satıyor hanımefendi. Biz ilaç satıyoruz.

Bir iki gün içinde ayaklı çelenkleri yüklenip gitti serseri çocuklar. Gülçin'in dükkânında bir iki saksıda dikili çiçek kaldı.

– Dur bakalım, diyorlardı. Kaç gün dayanacak?

Gülçin'in dükkânı her geçen gün daha çok müşteri sahibi oluyordu. Dar ve enli renk renk kurdeleler genç kızların saçlarını süslüyordu. Her çocuk bir iki otomobil almıştı. Tatile çıkmış genç kızların ellerinde şiir kitapları, romanlar görülüyordu.

Anneler,

– Harcama vaktini böyle şeylerle, diyorlardı. Sen de mi sokak kızı olacaksın? Okuyacaksan ders kitaplarını oku. O kız ne satarsa almaya kalkıyorsunuz.

– Anne biz onu tanıyamamışız. O okul yüzü görmeden kendisini kurtardı. İnsan, yüzüne bakmaya utanıyor.

Evet, onu arsadaki banka oturtmayanlar şimdi

gönlünü almak için dükkânın önünden geçerken sesleniyorlardı:

– Günaydın Gülçin Abla.

Havalar ısınınca genç yaşlı plajlara gitmeye başladılar. Yalnız Gülçin dükkândan ayrılmıyor, bir müşteri gelirse okuduğu roman sayfasına bir işaret koyarak ayağa kalkıyordu.

Hasene Hanım çalışma günlerini gün aşırıya düşürüyordu. Buna da temizliğe gittiği hanımların canları sıkılıyordu.

– İşimizi görmedikten sonra apartmanda işi ne?

Bunu onların oturdukları dairenin sahibine de söylemişler. Kadın:

– Kime ne zararı var, dedi. İki yüz bin lira aylık veriyor, öteki masraflara karışmıyorlar.

Hasene Hanım'a iş vermemek için sözleştiler. Ama bu da çok sürmedi. Dışarıdan buldukları işçi kadınlar Hasene Hanım kadar dürüst ve tok gözlü değillerdi. On beş, yirmi binden aşağı gelmiyorlardı. Hem de ancak altı saat çalışıyorlardı.

Annelerinin dışarıdan on beş bin liraya hizmetçi getirdiklerini bilmelerine karşılık genç kızlar ve oğlanlar hoşlarına giden şeyleri ısmarlamak ve getirtmek için Gülçin Ablanın dükkânından ayaklarını kesmiyorlardı. Kızlar roman, oğlanlar otomobil ısmarlıyorlardı. Emzikli anneler, ister istemez dar vakitte çocuklarını yolluyorlardı.

– Gülçin'e git, iki tete al, çabuk ol.

Çocuk soruyordu:

– Tete ne anne?

– Ne olacak, lastik emzik.

Sonra lastik çocuk külotları, küçücük çorap ve pantolon aldırıyor, sık sık tülbende ihtiyaçları oluyordu.

Erkekler, anaları ve eşleri kadar acımasız ve kinci değillerdi. Onlar da Gülçin'e uğrayıp nikotini süzen ağızlık alıyorlardı.

Alışveriş ettikleri bu kızın, apartmanın mermer basamaklarında oturup yumruklarını çenesine dayayarak yandaki ilkokuldan gelen çocuk seslerini dinleyen, o yırtık ve soluk elbiseli, keçi kadar zayıf kızcağız olduğunu hatırlıyorlardı.

Hemen hemen kimse elinden tutmadığı hâlde, okuyup yazmayı da öğrenmiş, aç kalmış, kovulmuş, azarlanmış ama hayatını dişini tırnağına takarak kazanmıştı.

Ama o yoksulluk zamanlarından içinde bir acı kalmış olmalıydı ki yüzü her zaman gülmüyordu.

Erkekler soruyorlardı:

– Kızım, dükkân kazanıyor mu?

– Hamdolsun, diyordu Gülçin. Yavaş yavaş masraflarını çıkarıyor.

Günden güne dükkâna daha yeni şeyler geliyor, bazı çocuk eşyaları vitrinlere sığmadığı için Gülçin paketleri açamıyor, gelen müşteriler göremiyorlardı.

Yeni yetişen çocuklar, günde bir iki defa olsun oyuncakların camekânına bakıp otomobilleri, helikopterleri seyretmekten kendilerini alamıyorlardı.

Bu kez "Gülçin Abla bu kaça?" diye soruyor, dükkândan çıkarken ceplerindeki parayı hesaplıyorlardı.

Genç kızlar Gülçin'in getirdiği süslü ve çiçekli def-

terlerden bir tane olsun edinmek için geliyorlardı.

Bir köşeye defter, kalem sergisi açmıştı. Burada küçük pergel takımları, kalemlikler, renkli boyalar vardı.

Ayrıca küçük vazolar, kuş, köpek, tavşan bibloları da vardı.

Semtin şoförlerinden bir kısmı yoldan geçerken ona uğruyor veya sesleniyorlardı.

– Gülçin Abla, karşıya gidiyorum, var mısın?

Hasene Teyze dükkândaysa hemen çıkıyor, eksiklerini toptancılardan alıyor, şoföre para vermiyor ama bir çakmak olsun hediye ediyordu.

Apartman komşuları onun iflasını bekleyedursun, diğer apartmanlardaki komşuların hemen hepsi Gülçin'e müşteri olmuşlardı.

Bir zamanlar kendisinin yaşadığı sefalet hayatını yaşayan bazı kapıcı çocukları vardı. Bunlar dışarıdan camekânın arkasında durup eşya ve oyuncaklara bakıyorlardı.

Kadir Bey orada eczacılık yaparken kapıdan çıkar, ellerini cama dayayan çocukları azarlar, onları kovardı. Gülçin'e de camı kirlettiklerini söylerdi.

Gülçin bu çocukları azarlamıyordu. Bazılarını içeri alıp onlara bir oyuncak hediye ediyordu ki bu hediyeleri alan çocuklar çok seviniyorlar, oyuncaklarıyla sokak sokak geziyorlardı.

Kendisi o sıralarda dalgın olup da yerinden kalkmayı düşünemezse hanımlardan biri merdivenlerden çıkacağı zaman, bir eliyle kıza sürünmemek için eteklerini toplardı.

Şimdi bu hanımlar, bir şey almaya geldikleri zaman,

Gülçin'in beyaz ve tertemiz eline hayretle bakıyorlardı. Kızın bileğinde altın bir zincir vardı ve bunun da ucuna altın bir lira çeyreği takılmıştı.

Yazın yakası biraz açık bir gömlekle çalışıyordu. Üzerinde küçük bir leke bile yoktu. Bunu kendisine bir iltifat olarak söylemeye kalktıkları zaman,

– İçim öyle değil efendim, diyordu. Bir de içime sorunuz.

Bu sözde bir dokunaklı anlam, bir yakınma vardı. Gülçin, yıllarca birlikte yaşadığı apartman sakinlerine dargındı.

KİM DERDİ?

Gülçin iki yıl içinde küçük mağazayı, satın almıştı.

Apartmanda hanımlara iş görmeyi gittikçe azaltan Hasene Hanım'a karşı bir hoşnutsuzluk belirmiş, işi hakaret derecesine vardırmışlardı.

– Bizim sayemizde para kazanarak adam oldunuz, şimdi de yüzümüze bakmıyorsunuz.

Hasene Hanım çok üzülmüş,

– Başka kadın bulun da biraz da onlara iyilik edin bakalım, demişti.

Evden çıkmış, kızının yanına gitmişti. Gülçin:

– Sen üzülme teyze, dedi.

Bu hırsla dükkânın üstünde boş duran daireyi de aldı. Emine'de artık para kalmamıştı ama dükkân iyi işliyordu.

Apartmandakiler, bütün semtteki apartman sakinlerine yayıyorlardı. Bakmışlar, beslemişler, barındırmışlar, giydirip kuşatmışlar ama onlar kanlanıp, canlanıp kaçıp gitmişlerdi.

Gülçin Abla'dan alışveriş etmemelerini istiyorlardı. Ama çocuklar ve babalar bu düşüncelere katılmıyorlardı.

– Biraz da kendi evinizin işini görünüz de biz de faydalanalım.

On beş bin liraya temizlikçi getirtiyorlardı. Kanepe altında, kıyıda bucakta temizlik bezleri, süprüntüler buldukça kızıyor, bir başka temizlikçi arıyorlardı.

Genç kızlar söyleniyorlardı.

– Yaptığınız iyiliği bize de anlatın. Olmamış karpuz, eskimiş kavun, kokmuş balık, artık yemeklerle beslediniz Gülçin Abla'yı. Kızı okula mı yazdırdınız? Ona sürünme dediğiniz, onunla konuştuk diye bizi azarladığınız için mi mal sahibi oldular?

Diğer apartman komşuları durumu biliyor, ihtiyaç duydukları öteberiyi Gülçin'den alıyorlardı.

Çocuklar için ayrı vitrin vardı. Burada çeşitli oyuncaklar, otomobiller, helikopterler satılıyordu.

Kadınlar Gülçin'in sattığı çorapları giyiyor, Gülçin'in sattığı kokuları sürünüyor, onun sattığı tokalar ve taraklar saçlarında görünüyor, onun saç boyalarını ve tuvalet malzemelerini kullanıyorlardı.

Gülçin Abla'nın mağazası uzaklara kadar ucuz ve sağlam mal satmakla tanınmıştı.

Hasene Hanım artık bir yerde çalışmıyordu. Evde işini bitirince aşağıya, Gülçin'in yanına iniyordu.

Mahalledeki esnaf da yavaş yavaş değişmişti. Ama Gülçin Abla'nın varlığı yeni gelenlere bir miras gibi bırakılmıştı.

Eczanede çalışan genç kız bile oraya geliyor ve bu çalışkan kızdan hoşlanıyor, onun kiraladığı romanları okuyordu. Erkekler mağazanın önünden geçerken mutlaka içeriye bir göz atar, Gülçin'i küpeleriyle, yüzünün iki yanını çerçeveleyen dalgalı saçlarıyla görür, yüzüne gülerler ve selam verirlerdi.

Kim derdi Gülçin bu kadar güzel bir kız olacak diye? Bu hâl Allah'ın ona verdiği bir teselli armağanı idi.

Oturduğu yerden apartmanların arasındaki arsayı görür ve oraya bakarak geçirdiği yoksul günleri hatırlardı.

Orada yine, yeni yetişen çocuklar oynuyor, eskiden kırılan bank yine yenileniyor ve çocuklar, bunun üstünde tepiniyor, oğlanlar orada topaç çeviriyorlar, uçurtmalarını uçuruyorlardı.

Seksek oynayan, top oynayan kızlar yine vardı.

Orada bir tek Emine yoktu artık. O rengi atmış, dikile dikile aşınmış elbisesi, çıplak ve çöp bacaklarıyla Emine yoktu artık.

Gülçin eczacı kıza arada bir, banktan onu kovduklarını, oraya satıcılar gelince Emine'nin oradan kaçtığını ve yırtık bir alfabe sayfasından nasıl okuma ve yazma öğrendiğini anlatıyordu.

Şimdi çocuklar, okuldan çıkar çıkmaz bir ağaçtan öteki ağaca küme hâlinde uçan kuşlar gibi Gülçin Abla'nın mağazasına dolarak gördükleri yeni bir otomo-

bili alıyor veya yeni yetişen kızlar hatıra yazdırmak için vitrindeki çiçekli zarif defterlerden seçiyorlardı.

Gülçin bir aralık, eczacı kıza bir çift takunya göstermişti.

– Orada benimle ilgilenen, bunları yapan bir ihtiyar adamcağız vardı, diyordu. Bunları hediye etti bana. Bu tahta takunyalara çok sevinmiştim. Biraz büyükçe yapmıştı, büyüyünce de giyersin demişti.

Takunyaları ayağına giyiyor ve,

– Şimdi tam bana göre, diyordu. Çıplak ayaklarım o zamana kadar hiç ayakkabı yüzü görmemişti. Bu tahta takunyalara çok sevinmiştim. Artık o eski günlerden ne o takunyacı amca kaldı, ne de anasını babasını hatırlayamayan Emine. Bu takunyalar kaldı işte. Kim bilirdi böyle olacağını?